

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inzeratni oddelci: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 - Telefon št. 31-22 do 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti, Cor. Post. No 11-3118

JUTRO

Izba za vsak dan razen ponedeljka
Naročnina: mesečno Lr 18.-
in izposojnina vključno s ponedeljskim ju-
znom Lr 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucinijska ulica št. 5, telefon
31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Govor Adolfa Hitlerja v Monakovu Ob dvajsetletnici zgodovinskega narodno-socialističnega pohoda

München, 9. nov. DNB. Sredi so se zbra-
li v kleti »Löwenbräu« udeleženci pohoda
dne 9. novembra 1923., da bi skupno pre-
živel spominske ure. Med ostalimi so bili
navzoči tudi maršal Reicha Hermann Gö-
ring, minister dr. Götter, štabni vodja SA
Schermann, ter državni in pokrajinski vo-
dje. Dvorana in galerija so bile nabito
polne vestnih novembarskih tovarišev.

Tudi tokrat je prišel Hitler med svoje
zveste sodelavce. Viharji vzklikli so vse
preglasili, ko se je prikazal. Vse roke so
se dvignile in navdušeno pozdravile. Vsako
je hotel videti Adolfa Hitlerja, ki je v
spremljstvu Christiana Webra, Bormanna,
Himmlera in Pavla Gieslerja korakal sko-
zi vrste množ, ki jim pomenijo te ure višek
vsega leta. Führer se je srčno rokoval z
mnogimi prijatelji, ki so se zbrali okrog
njegove mize.

Toda že je stopil na oder pokrajinski
vodja Pavel Giesler in ko je v imenu vseh
prisotnih izrekel dobrodoščilo Adolfu Hit-
lerju, je znova vzkipele prekipajoča lju-
bezen sobojevnikov do svojega Führerja.
Pokrajinski vodja Giesler je dejal:
»Moj Führer! Vsed Vaše prisotnosti po-
staja ta dan najlepši in letu. Preveva naš
globoka sreča, da smo lahko skupaj zbra-
ni.«

ni. Kljub ogromnemu delu ste le prišli k
nam. S svojim pozdravom vam izpričuje-
mo, da naša vera v Vas in v Nemčijo ni
bila nikdar večja, kakor je danes. Naša
čast pa je naša zvestoba.«

Führer govori

Nato je prišel govoriti Adolf Hitler, ki
je izjavil:
Tovariši in tovarišice! Člani nemškega
naroda!

Komaj tretjino človeškega življenja ob-
sega doba, ki je pretekla od dneva, kate-
rega se danes spominjamo in zaradi kate-
rega sem se vrnil za nekaj ur v vašo
sredo, in vendar ne vem, ali je to bilo v
človeški zgodovini obdobje, ki bi v dvaj-
setih letih obsegalo tako velike, svet
premikajoče in zgodovino narodov kroječe do-
godke.

Zato bo koristno, če si vsaj v velikih
obrisih priključimo v spomin to, kar se je
takrat dogajalo.

1914. Nemški Reich je ustavna, torej
parlamentarna - demokratska monarhija.
Skozi številne razpoke je prodrlo židov-
stvo v državo, v politično življenje ter za-
stilo v tako zvane vodilne kroge, gospodar-
stvo pa je na številnih področjih sploh iz-
ključno obvladalo.

Politični načrti takratnega Reicha so
stremeli le po ohranitvi svetovnega miru.
Zato ni bila niti osebna niti stvarno dovolj
izkoriščena narodova odpora moti. Že
dejstvo, da je takratni Reich, čeprav je
imel 30 milij. prebivalcev več kakor Fran-
cija, imel številčno manjšo vojsko kakor
Francija, najbolj zavrača kasnejšo trdi-
te, da naj bi bila ta država takrat ogra-
žala svetovni mir. Ohkolitve Nemčije je bi-
la zvedena le zaradi namena, popolnoma
javno priznane od številnih Angležev,
namreč zaradi angleške želje, uideiti Reich
kot takratno organsko najmočnejše evrop-
sko silo s koalicijsko vojno na isti način.
kakor je Anglija pred sto leti z dolgiimi
vojnami uničila najprej Španijo, nato Ho-
landsko in končno še Francijo. Čeprav si
je mali britanski otok s številnimi vojnami
postopno podvrnil četrtino vse zemeljske
površine, kljub temu ni opustil ob pričetku
in med prvo svetovno vojno starih, že ob-
rabljenih moralizirajočih fraz, ki so An-
glijo spremljale doslej še v vsaki vojni in
ki se glase tako nekako kakor: »Boj za
svobodo malih narodov.« Boj za preure-
ditev sveta po načelih pravičnosti! »Bo-
rba za demokracijo!«, »Borba za enakost

ras!« in podobno. Vsa svetovna premoč,
ki je takrat pritiskala na nemški Reich,
ni mogla nikjer doseči odločilne zmage ter
moramo pripisovati končni zlom bolj vplivu
razporejevalne propagande, kakor pa
delovanju meča. Neki ameriški predsednik
je slepil takratno demokratsko Nemčijo
s 14 točkami, ki naj bi predstavljale ide-
alno svetovno ureditev. Narod je bil pre-
malo politično izšolan, da bi vse to izpre-
gledal, predvsem pa je preneslo jemal de-
mokratska zagotovila. Državno vodstvo so
tvorili slabiki, ki so namestu, da bi se
borili do zadnjega diha, kakor je bila nji-
hova dolžnost, rajši izbrali navidezno la-
žjo pot pogajanj in s tem narodnega za-
suženja. K njihovi odočitvi so jih pri-
pravili tudi stranke in voditelji, ki niso
bili le duševno, temveč tudi gospodarsko
popolnoma v rokah inozemstva. Tako je
prišlo do 9. 10 in 11. novembra 1918.

Nemčija po prvi svetovni vojni

V zaupanju na svečano dana zagotovila
je odložil nemški narod svoje črtoje ter
izpremenil celo svojo državno obliko. Mo-
nari je sam zapustil armado in narod ter
odšel v emigracijo. Zaradi revolucije in
njenih izrodov je propadla skoro vsa
podlaga resnične državne avtoritete, ki
jo je zamenjala skorajda anarhistično iz-
rojena demokracija. V nobeni državi na
svetu ni moglo slaviti židovstvo takih tri-
umfov, kakor v takratni novembarski
Nemčiji.

Doba najpodeljkega kapitalističnega izkoriščanja

In vendar se je pričela doba najpodelj-
kega kapitalističnega izkoriščanja in ro-
panja ter stalnega moralnega in politič-
nega nasilstva nad našim narodom. Cilj
vsega tega ni bilo le uničenje nemškega
gospodarstva kot eksistenčne podlage na-
šega obstoja, temveč uničenje naroda sa-
maga. Zaradi tega je bila demokratska
weimarska republika od zapadnih demo-

kracij načrtno mučena do smrti. Trditve
Clemenceauja, da je v Nemčiji 20 milij-
onov ljudi preveč, so bile enako odkrito-
srčno brutalne kakor sedanje nezakrite
grožnje angleških politikov, da je v Indiji
100 do 200 milijonov prebivalcev odveč.
Izpolnitev teh Clemenceaujevih zahtev je
bila že nevarno blizu. Splošno osiromaše-
nje našega naroda zaradi gospodarskega
propada in brezposelnosti sta povzročili ne-
zadržno padanje rojstev, zvišanje smrti in
s tem vpad števila našega prebivalstva.

Temu propadu so se hoteli upreti posa-
mezniki na raznih krajih Nemčije in so
poizkušali najti z enako različnimi sre-
dvi možnost rešitve. Nepoznan in brez
znanega imena sem tudi jaz kot vojak v
teh dneh zloma sklenil, da se bom uprl
temu razvoju, zbral narod, da ga bom
ozdravil njegovih notranjih napak ter mo-
biliziral sile, ki so potrebne za uveljavlje-
nje njegovega obstoja.

V smelen in neprestanem boju za srca
in duše posameznikov mi je uspelo postop-
no pridobiti najprej stotine, nato tisoče in
končno desetisoče pristašev. Vsi ti so
smatrali za svojo dolžnost proglasitev no-
ve narodne skupnosti, ki naj bi črpala svo-
jo moč iz vse narodnosti. Ker je medna-
rodno židovstvo z inflacijsko popolnoma raz-
ruvalo nemško gospodarstvo in obstoj mi-
lijonov ljudi, je vedno bolj raslo spoznanje,
da je rešitev problemov, ki teže narod, ne-
odložljiva nujnost. Dne 8. novembra 1923.
- takrat ob zadnji uri - je bil ta korak
poizkušen. Ponesrečil se je. Narodno-so-
cialistični pokret je dobil svoj najhujši
udarec in svoje prve mučence v boju za
ureditev novega Reicha. Stranka je bila
prepovedana in razpuščena. Voditelji so
bili ali mrtvi ali ranjeni, ali kot begunci
v inozemstvu ali pa zaprti v nemških kaz-
niličah. Jaz sam sem prišel v Lands-
berg.

Dvoje spoznanj

Od tega 8. novembra je že preteklo 20
let. Če se ga danes tako močno spominja-
mo, nas pri tem vodita dve spoznanji:
prvi: kaka čudovita pot našega pokre-
ta! Kaka moč vere naših pristašev! Kako
je vendar uspelo temu fanatizmu in ne-
omejeni vztrajnosti v nekaj letih ne le pre-
boleti zlo pokreta, temveč mu dati tudi
novih sil za kasnejši vzpon. Zakaj, koliko
je bilo kasneje v Nemčiji ljudi, ki so se
zlasti po prevzemu oblasti tako obnašali,
kakor da je bila zmaga narodno-sociali-
stične stranke, pokreta in njegovega sve-
tovnega nazora že od vsega početka sa-
mo po sebi umevna. Toda prav predvide-
vanja teh ljudi so bila ravno obratna. Oni
so namreč najmanj verjeli v tako zmago.
Kolikoli že v naprej niso smatrali, da je
pokret le začasen oziroma v vsakem pri-
meru brezpomemben, so pa bili zlasti po
9. novembru 1923 prepričani, da ta - ka-
kor so mislili - mrtva politična stranka
ali ta svetovni nazor nikdar več ne bosta
oživelila. Da, še celo v novembru 1932. so
bili ti krogi bolj prepričani o brezpoz-
nosti našega boja kakor pa navdani z vero
v našo zmago. Ko bo v bodočih stoletjih ne-
koč zgodovina kritično preiskovala ta leta
narodno-socialističnega prepoveda, bo mo-
rala vsekar ugotoviti, da je bila to naj-
čudovitejša zmaga vere nad črno-
brezpozno polcajemo.

Druga misel, ki nas danes navdaja, pa
je ta:

Kaj bi bilo sedaj z Nemčijo in z Evropo,
če ne bi prišel 8. 9. november 1923. in
če ne bi narodno-socialistična miselnost
osvojila nemškega Reicha? Zakaj pre-
vzem oblasti v l. 1933 je neločljivo zvezan

z 8. novembrom 1923. Tega dne je bila
prvič izvršena opredelitev duhov za mladi
pokret, slabši so bili odstranjeni, tiste
pa, ki so ostali, je prevzel še večji in moč-
nejši fanatizem. Nadalje se je pričel tedaj
čas ko je narodno-socialistična miselnost
lažje kakor prej osvojila ljudi. Stranka je
bila kal urešitve naše miselnosti, zakaj
že davno pred l. 1933 je imela narodno-so-
cialistična država na milijone pristašev v
ljudski skupnosti naše stranke. Kaj pa bi
se zgodilo z Evropo in predvsem z našim
nemškim Reichom ter z našo ljubljeno do-
movino, če bi zaradi pomankanja vere in
nepripravljenosti posameznika, žrtvovati
se za pokret do skrajnosti. Nemčija osta-
la tam, kjer je bila takrat? Demokratska
država v nezavesti, weimarskega izvora!
Že pri postavitvi tega vprašanja se danes
vsak misleč človek naravnost zgrozi. Ne
glede na to, kako bi sicer Nemčija izgle-
dala, bi namreč vzhodnoevropsko-notranje-
azijsko-boljševistični kolos dovršil svojo
oborožitev in ne bi nikdar izgubil izpred
oči svojega cilja, uničenja Evrope, nemški
Reich pa bi bil s svojo nezadostno in le
stotinsko mož obsegačo vojsko, brez no-
trajepolitičnega zaslonu in materialnega
oporočja v rokah, pred to velesilo vojaško
popolnoma brezpomemben in brez potre-
ne sile, da bi se ji lahko uprl. Kako ne-
osnovana pa je bila misel, da je Evropa s
Poljsko dovolj zaščiten pred boljševiš-
kim inozemstvom, tega pa nam danes ni
treba dokazovati. Enako je bilo neumno
zelo razširjeno prepričanje, da bi bili mor-
da z zankanjem obetka lastne moči lah-
ko pomirili boljševiški kolos in da bi bili
njegove načrte za osvojitve sveta lahko
odstranili mirno in vedno bolj razrčajo-
čo se Evropo. Moji tovariši! Tako se mi
zdi, kakor če bi nekega dne kološki in gos-
liščam svečano izjavile, da ne bodo več
napadale Lise, in pri tem upale, da bodo
s tem Lise postale vegetarijanske.

Samo Nemčija more zadržati naval z vzhoda

Ta boljševiško-azijski kolos bo toliko
časa napadal Evropo, dokler ne bo končno
sam zlomljen in premagan. Ali pa morda
kdo trdi, da je Finska ogražala svetovni
mir, in vendar je bila napadena in brez
nemškega pregrada bi bil podvržen njen
obstoje v l. 1941 novi strahotni preizku-
nji. O smislu boljševiških akcij nam ni
treba izgubljati besed. Nihče ne bo resno
verjel, da so Estonci, Letonci ali pa Li-
tovci imeli namen, osvojiti si Urals, res pa
je, da je Sovjetska zveza sklenila izgnati
te ljudi iz njihovih dežel in jih odpredati
v Sibirijo. Tudi Rumunija se najbrž ni na-
meravala polastiti Kavkaza in petrolejskih
ležišč v Bakuju, dočim Rusija vztrajno za-
sleduje cilj, polastiti se poleg izliva Duna-
va tudi rumunskih petrolejskih vrelcev in
sploh vsega Balkana, ki ga hoče uporabiti
kot odskočno desko za svojo nadaljnjo
ekspanzijo. Temu vedno znova se ponav-
lja: čemu in že skoraj 2000 let z vzhoda
Evrope pretečuče navalne se lahko uspeš-
no upre le ena sama država in to je Nem-
čija. In čeprav je ta boj za naš narod
brezmejno težak, vendar dokazuje, da bi
se brez Nemčije ali pa celo proti njej no-
bena država ne mogla upreti tej nevarno-
sti, da je vse upanje posameznih evrop-
skih narodov z dobrim obnašanjem in z
duhovnim božanjem izprostiti si prizana-
šanje Moskovitov, kvečjemu otroška ne-
umnost ali pa obupna strahopetnost, ter
da upanje da bi namestu Nemčije celo
kaka izvenevropska sila prevzela zaščito
tega kontinenta, ni le nesmiselno, temveč
kaže naravnost moralno šibkost.

Le popolno pomankanje vsakega čuta
odgovornosti pri meštanskih politikih je
krivo, da se v mnogih deželah obnašajo,
kakor bi verjeli, da bo židovsko-plutkrat-
ski zapad premagal židovsko-boljševiški
vzhod. Ne, zgodilo se bo obratno: nekega
dne bo židovsko-boljševiški vzhod razre-
šil židovstvo zapada njegove naloge, da se
še nadalje hinavsko obnaša. Potem bo lah-
ko popolnoma jasno objavil končne cilje.
Židovska demokracija zapada bo namreč
prej ali slej sama končala v boljševizmu
in isti naivni ljudje, ki še mislijo, da so
našli v Stalinu človeka, ki bi šel zanje
po kostanj v ogenj, bodo morda prej, ka-
kor so si predstavljali, doživeli, da jih bo-
do duhovi iz podzemlja, ki so jih pokli-
cali, v njihovih lastnih deželah zadavili.

Nekaj, moji tovariši, je sigurno: Ako
ne bi bilo 8. novembra l. 1923. bi narodno-
socialistični pokret ne postal to, kar je
danes, brez narodno-socialističnega pokre-
ta pa ne bi bilo nemškega Reicha, brez
nemškega Reicha, ki je brez dvoma voja-
sko najmočnejša država Evrope, bi pa že
ne bilo več nikake evropske bodočnosti.

Da je bila v tej vojni zopet Anglija go-
nilna sila, ki združuje vzrck, izbruh in
vodstvo vojne skupno z židovstvom v sa-
mi sebi, odgovarja prvi svetovni mir le
kot p-novitve dogodkov. Da pa taki po-
membeni zgodovinski dogodki nimajo dva-
krat istega konca, to pa je sigurno, če
primerjamo sile od zadnjic z sedanjimi
silami. Da je današnja Nemčija drugačna
država, kakor je bila Nemčija iz let 1914 -
18, bi ne smelo biti. To ni nikomur več
skrito, kakor tudi ne sliči 9. novembra
1943 9. novembra 1918.

Borba, v kateri stojimo od l. 1939, je
preograrna in predvidena, da bi jo
prejeli z merili malih državnih sporov.
Borimo se že v petem letu te največje voj-
ne vseh časov. Ko se je pričela, je bil so-
vražnik na vzhodu komaj 150 km oddaljen
od Berlina. Na zapadu so ogražale njego-
ve utrde Ren, Sarco področje je ležalo
pod ognjem njegovega topništva, na bel-
gicko-holandski meji pa so prežali po-
godbeni trabantje Anglije in Francije ko-
maj 100 km pred našimi največjimi indu-
strijskimi področji. Balkan je nosil v sebi
nevarnosti najhujših presenečenj. Italija
pa je bila zaradi stališča kralja in njego-
ve klike prisiljena ostati v nevtralnosti.
Tako je bila Nemčija prepuščena popolno-
ma sama sebi.

In vendar, moji tovariši, je ta narodno-
socialistična država z zgodovinsko edin-
stvenimi silovitimi udarci razbila ta ob-
koljevalni obroč in z junastvom svojih
vojakov potisnila boljševce nad 1000 km da-
leč od svojih državnih mej. Naši sovraž-
niki so postali skromni. Kar danes ime-
nujejo zmage, so pri nas nekoč označevali
kot popolnoma brezpomembne operacije.
Le s tem tedanjimi brezpomembnimi ope-
racijami pa je bilo ustvarjeno boljševce,
na katerem se odigravajo v bistvu današnje
borbe med narodi.

Neizpolnjene nade sovražnikov Nemčije

Poleg našega velikega zaveznika v Vzhodni Aziji so tudi evropski narodi jasno
spoznali veličino zgodovinskih nalog in so
temu primerno dreprneli svoje žrtve. Če
so žrtve z nami zveznice največje evropske
države končno bile bolj ali manj brez-
uspešne, je tega kriva le načrtna sabotaža
usmiljenja vredne klike, ki je po dolgo-
letnem kolebanju končno storila dejanje,
zaradi nesramnosti tega bo nekoč v zgo-
dovini lahko brez dvoma zahtevala edin-
stveno prvenstvo. Vesel sem, da nam je
uspelo rešiti iz rok teh najbelnejših pojav
sicer tako velikega časovnega obdobja, mo-
ža, ki je vse storil, da bi njegov narod po-
stal velik, močan in srečen ter da bi kon-
čno lahko tudi sodeloval pri borbi, ki bo
končno odločila o usodi in kulturi tega
kontinenta. Da italijanski zlom z vsemi
svojimi posledicami ni ostal brez vpliva na
skupen vojaški položaj, je jasno, toda kljub
temu so ostale nade naših sovražnikov tu-
li tu neizpolnjene. Ni se zgodilo to, kar so
pričakovali v pričetku in ne bo prišlo do
tega, kar so pričakovali v bodočnosti.
Upali so, da bodo nemške divizije v Italiji
z enim samim udarcem odrezane in uniče-
ne, da bodo izgubljene nemške posadke na
otokih, da jim bo padel Balkan v naročje
kot zrel sad in da bodo potem z enim sa-
mim udarcem zanesli vojno na nemške me-
je. Naval na Brenner je postal polzeva
ofenziva daleč južno od Rima. Plačati bo
moral krvni davek, pa ne po računih naših
sovražnikov, temveč v glavnem po naših
načrtih. Vsako novo izkrcanje bo vezalo
vedno več italijskega prostora. Razdrobilo
bo sile naših sovražnikov in dalo nove mož-
nosti našemu orožju. Kjerkoli bo izvedeno
tako izkrcanje, bo naletelo na našo pri-
pravljenost in lahko bo spoznalo, da je -
da govorim sedaj z Churchillovimi besed-
dami - izkrcanje v Rokavskem prelivu,
v Franciji, Dansk ali Norveški nekaj po-
polnoma drugega kakor pa izkrcanje v
Italijo in na Sicilijo. Takrat se bo tudi po-
kazalo, ali je bila naša vzdržnost v mno-
gih pokrajinah šibkost ali pa zdrava pa-
met.

Vse žrtve in naporu za odločilno uro

Boj na vzhodu je najtežji, kar jih je
doslej moral izvajevati nemški narod. To,
kar prenašajo tamkaj možje, se sploh ne
more primerjati s tem, kar opravljajo na-
ši sovražniki. A vseeno sovražniki ne bodo
dosegli poslednjega cilja, namreč zloma
nemške fronte, ker bo kakor vedno v

Nadaljevanje na 2. strani

Neuer Landungsversuch südlich Kertsch abgeschlagen

Zwei sowjetische Kanonenboote und ein Schnellboot versenkt -
Erfolgreicher Angriff südwestlich Dnjepronetrovsk - Gegenstösse
im Kampfgebiet von Kiew

Aus dem Führerhauptquartier, 9. Nov.
DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht
gibt bekannt:

Südlich Kertsch wurde ein neuer Lan-
dungsversuch der Sowjets abgeschlagen.
In der Strasse von Kertsch versenkte ein
Sicherungsverband der Kriegsmarine er-
neut zwei feindliche Motor-Kanonenboote
sowie ein Schnellboot und beschädigte ein
Kanonenboot schwer.

An den nördlichen Zugängen zur Krim
hielten unsere Truppen wachsendem feind-
lichen Druck auch gestern erfolgreich stand.

Ein eigenes Angriffsunternehmen an der
Dnieprfront südwestlich Dnjepronetrovsk
verlief erfolgreich. Der Feind erlitt erheb-
liche Verluste an Menschen und Material,
während die eigenen Ausfälle gering sind.

Im Kampfgebiet von Kiew nahmen die
Kämpfe besonders südlich und westlich
der Stadt an Heftigkeit zu. Während der
feindliche Angriff in einigen Abschnitten
gegenüber der entschlossenen Abwehr un-
serer Truppen nur langsam Boden gewin-
nen konnte, entrissen an anderen Stellen
eigene Gegenangriffe dem überlegenen
Feind mehrere vorübergehend verloren ge-
gangene Ortschaften.

führten Kräften an. Sie wurden in hefti-
gen Kämpfen aufgefangen oder blutig ab-
gewehrt.

Die schwere Panzer-Jäger-Abteilung 93
hat in den letzten Wochen in Süden der
Ostfront 153 Sowjetpanzer vernichtet und
24 weitere bewegungsunfähig geschossen.
Sie hat damit hohen Anteil an der Verhin-
derung feindlicher Durchbruchabsichten.

Bei der Bekämpfung bolschewistischer
Landungsverbände in der Strasse von
Kertsch hat sich ein Sicherungsverband der
Kriegsmarine unter Führung von Ka-
pitänleutnant Klassmann besonders ausge-
zeichnet. Der Verband versenkte in der
Zelt vom 4. bis 8. November, oft auf näch-
ste Entfernung, drei Kanonenboote, zwei
Schnellboote, fünf mit Truppen beladene
Landungsboote und einen Schlepper der
Sowjets und beschädigte ein Schnellboot
und ein Kanonenboot schwer.

An der süditalienischen Front wart der
Feind gestern neue Kräfte in den Kampf
und versuchte durch starke Angriffe unse-
re Front zu durchbrechen.

Besonders westlich und nordwestlich des
Voluturn wurde den ganzen Tag über um
einige Höhen erbittert gekämpft. Die An-
griffe wurden unter hohen blutigen Ver-
lusten für den Feind abgewiesen, örtliche
Einbrüche abergeleitet oder im Gegenstoss
eingengt.

Durch Störangriffe weniger feindlicher
Flugzeuge gegen das westliche Reichsge-
biet entstanden in einigen Orten Gebäude-
schäden und geringe Personenverluste.

Deutsche Flugzeuge warfen in der ver-
gangenen Nacht wiederum Bomben auf
Einzelziele im Stadtgebiet von London.

Nov izkrcevalni poizkus južno od Kerča odbit

2 sovjetski topničarki in 1 brzi čoln potopljeni - Uspešen
napad južnozpadno od Dnjepronetrovsk - Protisunki
na bojišču pri Kijevu

Führerjev glavni stan, 9. nov. DNB. Vr-
hovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Južno od Kerča je bil odbit nov sovjetski
izkrcevalni poizkus. V Kerski ožini je
potopil zaščitni oddelek vojne mornarice
znova 2 sovražni motorni topničarki ter en
brzi čoln in težko poškodoval nadaljnjo
topničarko.

Na vzhodnih dohodih na polotok Krim
se naše čete tudi večerj uspešno upir-
ale naraščajočemu sovražnikovu pritisku.
Lastno napadalo podjetje na Dnje-
provi fronti južnozpadno od Dnjepronetrovsk
je uspešno poteklo. Sovražnik je utrpel
obširne človeške in materialne izgube,
dočim so lastne žrtve malenkostne.

Na bojišču pri Kijevu narašča silovitost
bojev, zlasti južno in zapadno od mesta.
Dočim sovražni napad v nekaterih odsekih
vsled odločne obrambe naših čet le pola-
goma pridobiva na ozemlju, so na drugih
krajih lastni napadi iztrgali nadmočnemu
sovražniku več začasno izgubljenih krajev.

Severnozapadno od Smolenska so sovjet-
ske čete znova pričele svoje napade. Razen
nekaterih med tem že odrezanih vdorov
so bili drugod povsod zavrnjeni.

Na vdornem področju pri Nevelu je vr-
gel lasten z juga izveden protinapad so-
vražnika kljub hudemu odporu s številnih
močnih postojank. Zapadno in severno-
vzhodno od mesta so napadle sovjetske čete
deloma z novo pripeljanimi silami. V

budih bojih so bili zadržane ali pa krvavo
odbite. Težka 93. oklopna lovka skupina
je v zadnjih tednih na jugu vzhodnega bo-
jišča uničila 135 sovjetskih tankov, 24 na-
daljših pa je onesposobila za gibanje. S
tem je tudi ona precej pripomogla pri pre-
prečanju sovražnikovih poizkusov prodora.

V bojih proti boljševiškim izkrcevalnim
poizkusom v Kerski ožini se je posebno od-
likoval zaščitni oddelek vojne mornarice
pod vodstvom korvetnega kapitana Klass-
manna. Oddelek je potopil v času od 4. do
8. novembra, čisto prav iz bližine, 2 topni-
čarke, 2 brza čolna, 5 s četami natovorje-
nih izkrcevalnih čolnov in en sovjetski vla-
čilec ter je poškodoval težko en brzi čoln
in eno topničarko.

Na južnitalijanskem bojišču je vr-
gel sovražnik večerj v boj nove sile ter je po-
izkušal z močnimi napadi predreti našo
fronto. Zlasti zapadno in severnozapadno od
Voluturna so bili ves dan ogorčeni boji za
nekatera višine. Napadi so bili z velikimi
sovražnikovimi izgubami odbiti, krajevni
vdori odrezani ali pa v protinapadu stis-
njeni skupaj.

Vsed motilnih poletov sovražnih
letal nad zapadnim nemškim pod-
ročjem je nastala ponekod škoda na po-
slopih ter manjše človeške žrtve.

Nemška letala so v pretekli noči znova
bombardirala posamezne cilje na področju
mesta Londona.

Nadaljevanje s 1. strani

zgodovini, prinesla odločitev zadnja bitka. To bitko pa so dobili oni narod, ki se bo pripravil z največjo notranjo vrednostjo, z največjo vztrajnostjo in z največjim fanatizmom za odločilno uro. Zato je to, kar zahtevamo od nemškega vojaka, nekaj ogromnega. Naloga bojišča je, da končno omogoči to, kar je navidezno nemogoče, in naloga domovine, da podpira bojišče v boju proti tem navidezno nemogočim in ga krepi, da se popolnoma jasno zaveda, kako zavisi usoda vsega našega naroda, usoda žen in otrok in vsa naša bodočnost od dejstva, da bo z združenjem vse moči izsiljena odločitev v našo korist; da ni nobena žrtve, ki jo danes doprinesamo v nikakem razmerju z žrtvami, ki bi jih od nas zahtevali, če ne bi vojne dobili in da torej sploh ne sme imeti nobene druge misli kakor misel na brezobzirno nadaljevanje vojne z edinim ciljem, doseči zmago, pa vseno, kakšen je trenutni položaj in ne glede na to, kje se bomo morali boriti. Ko je postajalo izdajstvo italijanskega kralja, prestolonaslednika in njegove vojaške klike vedno bolj očitno, naš položaj ni bil razveseljeval, v obeh mnogih cel obupen. Oba demokratska diktatorja sta že upala, da bosta v Washingtonu lahko skupno proslavljala uničenje nemške armade in izročitev njegovega prijatelja kot zabavno predstavo. In vendar je postalo to navidezno nemogoče v nekaj tednih možno. Iz skoraj neprepredljive katastrofe je preko noči nastala vrsta slavnih dejanj, ki so popolnoma popravila naš položaj, da v nekaterih pogledih ga še celo zboljšala. Ko bo nekdo ta vojna zaključena, bomo morali vsled tega več lovorja pripisati naši veri in naši vztrajnosti kakor brezprimerni odločnosti in posameznim dejanjem.

Sicer pa naj vsak Nemec pomisli, da bi se ta vojna lahko že v začetku pričela na nemških tleh, da ne bi pri tem niti sekundo dvomili, da bi jo v tem primeru izvajali s skrajno fanatičnostjo. Kdor je obdan s tolikimi venci slave kakor nemška vojska, se včasih, če je truden, lahko odpočije, toda, ko kličo usodna ura, morajo znova pogledati boju v oči vsak mušketir na fronti, vsak moč in vsaka žena doma, da branijo eno življenjske vrednote, ki jim jih je naklonila previdnost.

Zato bo propadla in mora propasti tudi propaganda naših sovražnikov. Kakor v svetovni vojni ne zaupajo toliko zmagi orožja, temveč se zanašajo na učne svojih fraz, svojih pretenj in svojega bluffa. Najprej so upali v pretnje s časom, lakoto, zimo itd., potem da bo zadostoval za notranji razkroj nemškega naroda, borbni teror, toda dočim se je v prvi svetovni vojni pričel notranji zlom nemškega naroda, skoraj brez vsakega zunanje vpliva, danes Nemci tudi pod največjo težo ne bodo izgubili svoje odporne moči.

Naloga narodno-socialistične stranke

Tu je predvsem naloga narodno-socialistične stranke, da s svojimi vodji, podvodi in člani daje narodu zgled. Težko vojne v domovini enako kakor na bojišču morajo najzorneje prenašati predvsem člani stranke. S tem bodo predstavljali, pa bodi si žela ali ne, element neupogljivosti odpora. Pomagati morajo slabim, podpirati one, ki obupajo, nevrednega pozvati k pameti — in če treba, ga tudi uničiti. Kajti o nemcih si moramo biti na jasem: Ta vojna je neizprosna. Zato so cilji naših sovražnikov primerno satanski. Če piše britanski časopis, da je treba nemški narod za toliko in toliko let izročiti ruskemu bojištvu, da bo ta nad njim lahko izvajal svoje ukrepe, ali, če prosijo angleški škofje, da bi bojištvu uspešno nekoč decimirali nemški narod ali ga popolnoma uničili, potem lahko odgovorimo le z enako velikim fanatizmom, ki bo vsakega posameznika prisilil k izpolnitvi njegovih dolžnosti. Preveč smo žrtvovali, da bi imel kdo pravico izogniti se v bodoče tem žrtvam. Vsak naš hraber vojak, ki se bori kje v Rusiji in se veče vrne v domovino, sme zahtevati, da se ostali bore enako junaško, kakor se je on, zakaj ni padel, da bi drugi to izdali, za kar se je boril, temveč je padel zato, da bi z njegovo žrtvijo in z žrtvami vseh tovarišev in vseh članov naroda rešil na bojišču in doma bodočnost domovine in bodočnost našega naroda.

Omenil sem že, da hočejo, danes naši sovražniki predvsem z blufom in s propagando omajati nemški narod in da se tako obnašajo, kakor bi bila zmaga že njihova. Če bi ne bili časi tako resni, bi se nad tem počeljem lahko smejali. V istem trenutku, ko letajo z ene kriference na drugo, da bi premostili različne spore in ustvarili možnosti za kakšno skupno sodelovanje, se delajo, kakor bi že bili zmagovalci. Sestavljajo komisije za »preobrazbo sveta po umazanih«. Bilo bi mnogo bolj pametno, če bi se ukvarjali z oblikovanjem svojega lastnega sveta. Sklicujejo komisije, ki naj skrbijo, da bo svet po vojni preoblikovan v živili. Bilo bi boljše, če bi sedaj oskrbovali z živežem svoje lastne narode, ki jim grozi smrt od lakote. To je pristna anglo-židovska nesramnost in drznost, če danes prav tako delajo, kakor da bi bili sploh v polju, da obvladajo svetovne probleme, in sicer tisti, ki ne zamorejo vendar niti obvladati svojih lastnih problemov in so bili potrebni vojno, da uidejo ogorčovitost, ki kateri bi bili prisiljeni od svojih lastnih narodov, ker so notranje odgovorili.

Država kakor n. pr. Amerika je imela 13 milijonov brezposelnih in vodstvo te države, ki ni utegnilo obvladati tega problema, se dela danes, kakor da je v stanju rešiti problem brezposelnosti vsega sveta. Vsekakor bi zmagali ponovno organizirati kapitalistično ropanje. Da pa se pri tem ropanju uničujejo njihovi lastni narodi, to je za čisto druga stvar. To jih kajpak malo zanima.

Povratek v 1. 1918 je nemogoč

Njihova propagandna smer gre isto pot, ki jo že poznamo od svetovne vojne. Najprej so bili poizkušali da zbudijo s papirnatim poplavo v nemškem narodu in še posebno med narodi naših zaveznikov vti, da vojna ni že od njih dobljena in bodočnost že odločena, ampak, da si tudi med samimi temi narodi širke množice želijo tak razvoj. S tega mesta bi danes podal odgovor:

Ne vem, ali so med nemškim narodom ljudje, ki zares kaj pričakujejo od zmagave zaveznikov. To bi utegnili biti zgolj ljudje, ki izključno mislijo na sebe, zločinci, ki bi bili pripravljeni izvrševati rebeljsko dolžnost našim lastnim narodom. Vsak drugi pa, ki je povezan z narodom vedno dobro, kaj bi pomenila zmaga naših nasprotnikov. Zato v Nemčiji tudi ni nikakih plasti, ki bi si želele takšno zma-

go. Le redki so posamezni zločinci, ki morda upajo, da bi tako boljše utegnili oblikovati svojo lastno usodo, toda ne smemo se predajati nikakemu dvomu in nikakemu slepilu: s temi zločinci bomo mi opravili! To, kar se je zgodilo 1. 1918, se v Nemčiji več ne bo drugič ponovilo.

V času, ki zahteva tako težke žrtve stotisoč najhrabrejših vojakov, v takšnem času se ne bomo obotavljali, da ne bi ljudje, ki niso pripravljeni dati te žrtve, spravili k pameti. Če padajo na bojišču desetstotinci najboljših ljudi, naši najdražji sonarodnjaki, potem se pač zares ne bomo strašili, da ne bi doma brez nadaljnega usmrtili nekaj sto zločincev.

V svetovni vojni je bilo vsekakor drugače. V svetovni vojni je predstavljala žrtve vojakov nekaj samo po sebi razumljivega. Toda prav tako razumljivi so bili verizniki z mastnim zaslužkom, vojni dobičkarji in dezertjerji ali pa ljudje, ki so razkrajali celokupni narod in bili za to plačani od inozemstva. Ti elementi so bili nedotakljivi. Takrat so jim priznali, medtem ko je moral hrabri vojak darovati svoje življenje. To je pa sedaj postalo drugače.

Vi, moji dobri tovariši, se boste še spominjali, kako smo se razburjali v svetovni vojni nad takšnim stanjem. Kako smo tedaj govorili: »Svinjarja je, da je kaj takega sploh možno, da mora hrabri moč sprejdati past, doma pa paglavci rogovilijo.« Takji paglavci so bili in so še tudi danes v posameznih primerih. Toda imajo zgolj eno edino šanso, namreč da se ne razkrijejo, kajti če ulovimo enega, potem pač izgubi svojo glavo. In o tem smo lahko prepričani: meni je mnogo težje izdati povelje za majhno akcijo na bojišču in to v spoznanju, da bodo pri tej morda padle stotine ali tisoči mož, kakor podpisati obdobjo, s katero bo usmrtenih par tucatov paglavcev ali zločincev ali lopovov. Ta upanja so torej ničeva. Razen tega je današnja država tako skozl in skozl organizirana, da ti elementi sploh ne morejo delati: nimajo nikakih pogojev za svoje delo.

Obračun z anglosaškimi letalskimi teroristi

Drugo sredstvo, na katero računajo, je bombna vojna. Kaj vse mora tukaj prestati nemška domovina, je nam vsem znano in kaj jaz osebno čutim pri tem, to si lahko sami predstavljate. Ko se je ta vojna pričela, se je ameriški predsednik hinavski obrnil tudi do mene s prošnjo, naj ne vodim bombe vojne, in mi smo mu tudi ugodili. Toda to prošnjo je storil zgolj za to, da bi preskrbel našim sovražnikom dovolj časa, da tudi s svoje strani pripravijo to vojno in ga nato ob dani uri napadejo.

Dve stvari bi rad pri tem izrekel: Kar me boli, so izkjučno žrtve v domovini, predvsem žrtve med ženami in otroci. Kar me boli, je dejstvo, da so ti ljudje izgubili svoje imetje. Temu nasproti je škoda na naši industriji mnogo manjšega pomena. Ta škoda niti najmanjše ne ovira stalnega naraščanja našega oboroževanja. Lahko pa smo si na jasem: naša mesta si bomo znova zgradili, lepa kakor kdajkoli poprej in sicer v najkrajšem času.

Če je kateremu narodu možno, da vodi borbo proti vsemu svetu, če je kateremu narodu možno, da v enem letu zgradi v trdnjave šest ali osem ali celo deset milijonov kubnih metrov betona, če je kateremu narodu možno, da iz tal izkopije tisoče oborožitvenih obratov, potem bo takšnemu narodu tudi možno, da zgradi dva ali tri milijone stanovanj.

V pičlih dveh, treh letih po končani vojni bodo vsa stanovanja brez izjeme zopet tu, pa naj jih razruši kolikor hočejo.

Američani in Angličani delajo sedaj načrte za obnovo sveta. Jaz delam sedaj načrte za obnovo Nemčije.

Razlika pa bo: Medtem, ko ne bo nikoli prišlo do obnove sveta po Američanih in Angličanih, bo narodni socializem precizno in načrtno izvedel obnovo Nemčije.

V to bodo vprežene množične organizacije od organizacije Todt do Delovne službe vključno celokupnega ostalega nemškega gospodarstva plus vojni zločinci.

Prvič v svojem življenju bodo tu storili kaj koristnega.

Ura povračila bo prišla

To je prvo, kar moram reči k temu, drugo pa je: gospodje naj verjamejo ali ne, toda ura povračila bo prišla!

Če trenutno tudi ne moremo doseči Amerike, potem nam hvala Bogu ležena država prijemljivo blizu n te se bomo mi držali.

In še nekaj tretjega bi vam pristavil. Mene naših nasprotnikov, da bodo z njihovim letalskim terorizmom utegnili zmanjšati intenzivnost nemške volje do vojne, sloni na napadnem zaključku Tisti namreč, ki je enkrat izgubil vse svoje stvari, lahko ima zgolj eno željo: da ne bo vojna nikoli izgubljena, kajti zgolj zmagovita vojna mu lahko nekoč pripomore k njegovim stvarim. Tako so ti stotisočniki, ki so vsled bombardiranja izgubili vse, avantgarda maščevanja.

In še nekaj drugega je, s čemur naši nasprotniki še vedno operirajo, čeprav sedaj ne več tako pogosto kakor prej. To je geslo, da čas dela zanje. Ko se je vojna začela, sem pustil na podlagi neke Chamberlainove izjave, da mora vojna trajati najmanj tri leta, izjave, ki mi je bila zaradi kapitalističnega mišljenja Angležev razumljiva, kajti najmanj tako dolgo se rabi, da se lahko odpišejo kapitalistične investicije, takoj izdelati program za petletko. Medtem sem pustil podaljšati ta program. Kakor smo mi tudi prej delali v velikih razdobjih, tako smo tudi na tem področju storili. Sigurno nam ni prijetno vodenje vojne, to je vendar samo po sebi razumljivo; kajti mi smo imeli mirovne programe v razliko od naših nasprotnikov, ki sploh niso vedeli, kaj naj bi delali v miru. Prav žal mi je, da nisem mogel nadaljevati tega mirovnega dela in nisem mogel ustvariti v tem času še več koristnega, toda tedaj, ko to ni več možno, ne bomo nikoli predčasno opustili boja, temveč smatrali čas za našega zaveznika. Naj traja ta vojna, kolikor časa hoče, Nemčija ne bo nikoli kapitulirala! Nikoli ne bomo ponovili napake iz 1. 1918, namreč, da bi ob trideset na dvanajsto odložili orožje!

Oni lahko gojijo upanja, da nas bodo s tekmizi krvnimi žrtvami spravili na tla, vendar tokrat padajo te krvne žrtve tako, da pridejo na vsako nemško dve, tri in štiri žrtve naših nasprotnikov. Kakor težko so te žrtve za nas, tako nam morajo naložiti le še večje dolžnosti. Nikoli več se ne bo pripetilo, da bi kakor v svetovni vojni,

Angloameriški udarec kulturnemu svetu

Ves kulturni svet je osupnil in se zgrozil ob vesti, da so anglosaški v Ameriki letala bombardirala Vatikansko mesto. Ves krščanski svet je omel, ko je zvedel, da so bile uničevalne bombe vržene komaj nekaj korakov stran od najpomembnejše svetlišča katoliške cerkve, od monumentalne in veličastne bazilike sv. Petra. Cerkev je bila tudi poskodbena, vendar ni še točno dognan obseg povzročene škode. Občutna škoda je nastala tudi v slavni delavnici umetniških mozaičarjev, na vatikanski guvernerski palači in v zakristiji znamenite škofinske kapele, poskodbena pa je tudi vatikanski radio, s čimer so hoteli napadati verjetno preprečiti oddajanje objektivnih vesti iz središča katolištva in krščanstva.

Če pomislimo, da je doživela Vatikanska država v tej vojni prvi letalski napad, potem ne smemo dvomiti, da je v ozadju tega terorističnega bombnega napada pomen skrite grožnje ne samo Vatikanskemu mestu, ki ga je svet dolejš smatral za nedotakljiv teritorij, ampak tudi vrhovnemu predstavniku katoliške cerkve, papežu samemu, ki je tudi v tej vojni izprizlil svojo objektivnost in pravično presojo v vseh perečih in težkih vprašanjih, ki pretresajo v naših dneh vse človeštvo. Tisti, ki so menili, da se anglosaška-ameriška predžnost ne bo upala dotakniti svetin Vatikanskega mesta, so se bridko zmotili. Sedaj se je razodelo pred vsem svetom, da so voditelji anglosaških in ameriških vojnih sil vsega spešnega in da ni pri njih računati z nobenim ozirom celo glede upoštevanja večkratnih vrednot.

Ogorčenje rimskega prebivalstva se je odražalo v toplih manifestacijah za papeža. Množica je hotela na ta način izraziti svoje sočustvanje zaradi pokončenja najsvetejših in najznamenitših kulturnih spomenikov, nenadomestljivih vrednot katoliškega sveta. Pa tudi vse ostali kulturni svet, ki čuti v sebi še trdnost poštenja in pravico ljubezni, bo našel sredstva in načine, ki bo z njimi lahko manifestiral svoje sočutje ter obsojdo zaradi občutne škode kot posledice nečlovečnosti, zločnega bombardiranja papežev rezidence.

V kateri smo izgubili dva milijona in so končno bile te žrtve brezsmotne, danes tudi žrtvovale zamaž zgolj enega človeka. To bo tudi razumel vojak na bojišču, če pride po težkih urah in po najhujših naporih iz besnenja materialne bitke zopet k zavesti: žrtve, ki jih tukaj doprinesamo, ne smejo biti zaman; iz njih mora zrasti, kotist za naš narod in ne zgolj za naš narod, temveč končno za vso Evropo.

In končno še nekaj: vsi k teden čitam najmanj tri do štiri krat da sem ali dočel živni zlom, ali sem odstavil svojega prijatelja Göringa in je Göring odpotoval v Švedsko, potem z pet me je Göring odstavil, nato je vojska odstavila stranko ali je obratno stranka odstavila vojsko — v tem primeru ne govorijo potem o vojni sili, temveč nenačrto o državni vojski — in nato zopet so izvedli generalno revolucijo proti meni, nakar sem jaz zopet pustil artilerijo in z peti generale itd. Lahko se prepričam, da je vse možno, toda da bi izgubil jaz živce, to je popolnoma izključeno!

Delo za rešitev domovine

Moji strankini tovariši! Pred dvajsetimi leti smo bili stali zares pred nič. Štiri leta sem bil tedaj delal z gorečim srcem in imel zgolj eno misel: uspeh našega gibanja za rešitev domovine. Da, res je izgledalo dva ali tri tedne, kakor da bi pri tem moral izgubiti zares svoje živce. Da, neki podlež si je drzni, meni očitati, da sem prelomil svojo besedo. Ko so pa ti nasprotniki tedaj mislili, da me lahko vlečejo pred predačo, da me pred njimi uničijo in ko so me obsedili v trdnjavo, tedaj nisem obupal in obupal, temveč sem v teh mesecih spisal »Moj bje. Preveč podobno sem študiral zgodovino, da ne bi vedel, da so bile velike zmagave izvajane le po največjih protidruženjih. V svetovni zgodovini ni nikakih velikih junakov, ki ne bi stanovito vzdržali najtrše obremenitve. Sleheri lahko prenese s čimni žarek, toda, če se bliska in grmi, potem se seže izkazuje trdi značaj in potem spoznamo tudi slabše. Če kdaj postane težko, potem se še le pokaže, kdo je zares moč in ne izgubi v takšnih urah živcev, temveč ostane trden in stanovit ter ne misli nikoli na kapitulacijo.

Končno bi rad nekaj povedal onim, ki mi stalno govore o veri. Tudi jaz sem veren in sicer globoko veren v svoji notranjosti ter sem prepričan, da Previdnost tehta ljudi in ne določi, da bi postal velik tisti, ki ne prestane njene preizkušnje, temveč se v njej zlomi.

Za v naravi sami je potrebno, da pri izboru ostanje zgolj močnejši. Nemški narod, ki sem ga spoznal v množici njegovih pojavov, je v jezoru, hvala Bogu, močan in zdrav. Verjemite mi: če bi bil jaz 1. 1918. član demokratske stranke, bi bil bržkone tudi obupal nad Nemčijo. Ker pa sem bil vojak nemške vojske, mušketir med milijon tovarišev, mi je to dalo mojo vero. Moj zagrižen boj v pokretu za duše nemškega naroda in široki množici za milijone delavcev in kmetov, ta boj me je šele ojačil. Seleta ta boj mi je dal spoznanji najdražje, kar obstoja: nepokvarjeno moč široke množice, milijonov sonarodnjakov, iz katerih je končno vzklikala narodno-socialistična državna misel. Kajti iz le-te je zrasla narodna skupnost.

Na koncu stoji zmaga!

Mi nismo bili prejeti od Previdnosti ničesar drugega kot blagoslov. Kakšne uspehe nam je dala, kakšne veličastne zmagave nam je pustila izvajati! Mar nismo mi v kratkih letih popolnoma izpremenili skoraj obupni položaj naš dežele in našega Reicha! Kako nam je pustila obvladati tudi skoraj brezizgledne položaje, kakšen je bil ob italijanskem zlomu! In potem še hočemo biti tako malenkostni in navzlic temu obupati ali čupavati nad to Previdnostjo!

Priklanjam se v hvalečnosti pred Vsemogočnim, da nas je tako blagoslovil in da nam ni poslal težjih preizkušenj: boja na nemških tleh, temveč da je dopustil, da smo ponesli to borbno proti svetu premoči uspešno daleč preko meji Relcha.

Ponosen sem, da sem Führer tega naroda ne samo v njegovih srečnih dneh, temveč ravno v težkih. Srečen sem, da lahko v takšnih dneh dajem narodu iz sebe moč in zaupanje in mu lahko rečem: nemški narod, bodi popolnoma pomirjen. Karkoli

Gubčevi nasledniki

Ko se je Italija zrušila in so njeni vojski pometali proč orožje, je napočila velika ura OFarskih politikov. Najprej so ustanovili v Ljubljanski pokrajini majhno »državico«, ki so jo smatrali za osnovo bodoče avtonomne slovenske sovjetske republike, katere naj bi se ustanovila. Skorajnji zlom Nemčije je bil za nje pred vratmi; bil je le še vprašanje dni. V Ljubljani so pridne ženske roke šivale osvobodilne zastave z rdečo zvezdo. Bilžali so se sijajni časi. Bivši ljubljanski dramaturg Josip Vidmar je govoril in pisal bodreče osvobodilne članke, ki so močno dišali po gledališču. Ljubljana in vsa Evropa sta prisluhnili.

Komunistični voditelji pa niso samo besedili, marveč so tudi delali. Izvršili so ogromne vojaške priprave, ustanovili brigade z velikimi imeni ter postavili strah zbujajoče divizije. Orožje, ki so ga ostavili Italijani, velikanse množice streliva in ogromno zaplenjeno vojaško blago, vse to jim je dajalo občutek nezasišane moči. Storili pa so še več. »Osvobodili« so najprej celotno slovensko jezikovno področje ter prodrli notri na Kras in v Primorje. Gorica je bila od treh strani obkrožena in oblegana.

Za zavarovanje »osvobojejenega« ozemlja so bili podvzeti obsežni obrambni ukrepi. Gradili so se obrambni pasovi, rušili kar po vrsti mostovi in nadvozi, priredili zapor pa so padli celi gozdovi. Mirne vasi so postale utrdbе, krotka polja pa impozirajoče obrambne naprave. Nekaj iznajdljiv strateg je prišel na genialno misel, da bi množino orožja, streliva in hrane iz previdnosti skril v Kočevskem Rogu.

Mogočna rdeča ofenziva se je začela proti nemškim prometnim zvezam, mostovi so leteli v zrak, železnice so bile razrušene, celi kilometri cest so bili zaprti — nemška vojska sila je imela prav za prav edino še možnost prebega.

Ako pa si danes stvar ogledamo trezno in mirno, se marsikaj ni izvršilo tako, kakor so upali. Zdi se, da se Nemčija dolejš še ni zrušila. Slovenska sovjetska republika obstaja dolejš samo iz nekega plenu in iz niza odborov vsake vrste. Invazija na Kras in v Primorje je postala zelo uspešna. Nerodno je bilo samo to, da so se nekega dne pojavili na cestah demoralizirani in s abotni Nemci z nekoliko oklepni vozili. Operacijski štab mogoče ne odne osvobodilne vojske v Primorju je sicer takoj namerl na ceste drevesna debla, toda oklepniki se niso dali motiti. Prva in edina operacija novo ustanovljenih brigad je bil beg. Svet še vedno čaka na zasledbo Gorice.

Ako bi vsaj v Ljubljani imeli kaj sreče, ko so se že toliko trudili! »Boljši krogi« so poslali svoje sinove in hčere v »osvobojejen« pokrajino, saj so si želeli, da bi jih videli kot zmagovalce in osvobodilce na pobodu v mesto Raven tega zveza z mreno OF nikdar ni mogla biti škodljiva. Imenoviti ljudje so davevali veržanske zvečke v lirah, saj so hoteli tudi nekeleč dovesti k osvoboditvi. Toda vse se je obr-

utegne priti, mi bomo to obvladali! Na koncu stoji zmaga!

Ko se je svetovna vojna končevala in sem prvič govoril pred vami, moji tovariši, tedaj sem približno sledeče izrekel: »Ne smemo nikakor tržiti z usodo. Mnogo let nas je spremljala sreča, ki jo more dati Bog zgolj svojemur izvoljenec. Kakšne zmagave smo izvajali na zapadu, vzhodu, jugu, po celi Evropi! In nato je postal naš narod nehalen. Navzlic tem zmagam je tedaj končno izgubil svoje držanje in svojo vero ter je postal slaboten. S tem pa ni več zaslužil milosti božje. In jaz sem govoril tako pogosto, vi se boste tega spominjali, da nas je Previdnost tepla, in sicer s pravico tepla. Ona nam je prizadej la to, kar smo zaslužili.

Danes badi naša zaobljuba, da se to ne bo več nikoli ponovilo, da ne bomo prevzeli v dneih največje sreče in da ne bomo nikoli obupavali, če nam bo Previdnost kedaj poslala preizkušnje. Kajti kaj drugega naj bo kot preizkušnje, če moramo, prisljeni po vojnih potrebah, odstopiti kedaj za par sto kilometrov, če smo pa vendar še vedno tako daleč od domovine, značaj jo braniti.

Priznanje nemški ženi

Letu je naloga stranke in narodno-socialističnega vodstva, da je prvi nosilec vere naroda. To je vaša naloga, moji strankini, somišljeniki, in predvsem moje somišljenice!

Neki ameriški obzornik je nečuvno pisal, da predstavljajo najhujše pri narodnem socializmu žene. Narodni socializem je brez dvoma storil za nemške žene več kot ostali narodi. Dušnih jih je socialno. Pristopil je k strunjenju žen v ogromnih organizacijah. On pošilja žene intelektualnih stanov v tovarne, da lahko gredo delavke na dopust, itd. in oni tam pišejo, da se kaj takega ne bi moglo zgoditi v demokratskem redu. Zategadelj da se mora nacionalni socializem utegneti. Da narodno-socialistične žene so fanatične in se ne dajo poučiti.

Neomajna vera v zmago

H koncu je Führer pozval svoje poslušalce, da ohranijo fanatično vero, da se ne more zgoditi nič drugega kakor naša zmaga! »Zato se borimo mi, zato so številni padli, zato bodo še drugi doprinesli isto žitev. Zato živijo generacije in sicer ne samo sedaj, temveč tudi v bodočnosti. Ta kri, ki jo sedaj prelivamo, bo našemu narodu nekoč bogato poplačana. V novih domovališčih bo dala milijonom ljudi zopet možnost obstanka.

S tem se spominjamo vseh naših tovarišev, ki so šli kot narodno-socialistični borci naprej pot, ki je lahko zgolj pot veličine naše domovine, veličine našega nemškega naroda!

Naša narodno-socialistična stranka, naš nemški narod: naj zmaga in živi!

Kanadčani streljajo na nezaščiten Italijane

Rim, 8. nov. DNB. V Catanzaru v južni Italiji so Italijani razpeli zastavo s fašističnimi liktorskimi snopi. Za »represalijo« so tamkajšnje kanadske čete streljale iz pušk in streljin na brezobrambni narod, ubile 143 mož, žen in otrok in ranile mnogo žen in otrok.

nilo. Stotine mladih ljudi iz Ljubljane odhajajo kot ujetniki v nemška taborišča; veliko število njih pa je neslavno končalo svoje življenje ter obležalo kje ob poti ali v gozdovih. Prav za prav je škoda te po nepotrebnem žrtvovane krvi. V Ljubljano samo so prišle nemške čete. In nič ne kaže, da bi zopet zapustile mesto v dolednem času.

Tako glasno razkrincana obramba Slovenije je postala drugače, nego se je mislilo. Visoki rdeči brigadni poveljniki so sicer izdajali bojevitja povelja, osebno pa na boj niso polagali prevelike važnosti. Vselej, kadar so hoteli na čelu svojih pomorskih čet iti v napad in v boj za osvoboditev, se je pojavil kak nemški oklepnik in preprečil nadaljnja junaštva. Vse utrdbе, zapore in razrušitve so bile sicer grozne prometne ovire — samo ne za nemške vojske. Ko so ti v nasprotju z dosežanimi italijanskimi navadami prodrali tudi v neprehodne gore in gozdove Kočevskega Rega, jim je padalo eno skladišče za drugim v roke. Celotno sicer tako vrla železniška brigada iz Novega mesta jih pri tem ni mogla ovirati. Gubec bi bil pred nekoliko stoletji Slovenijo vsekakor bolje branil, kakor današnji glavni stan.

Za sedaj tedaj ni nikarkršne nujne potrebe, da bi rdečim poveljnikom in strastrom postavljali bromaste spomenike. Preko njih bi lahko šli celo mirno na dneveni red, ali bi ne bilo treba nekaterih njihovih uspehov vsekakor poudariti. V tem boju so bile namreč doprinešene žrtve na krvi in na imetju. Vidmar in drugi gospodje plenuma, tudi mnogostevilni politikomirari, so se za sedaj že odpovedali žrtvi lastne krvi, toda tisoči poštenih slovenskih mož, ki so bili prisiljeni k službi v tolpah, leže v boju ubiti ali pa so na potu v ujetništvo. Pri neizgibni trdnosti bojev je bilo razrušenih na stotine hiš, ki pa niso last »voditeljev« Kidriča, Beablerja ali Kočeka, marveč hiše delavnih kmetov cele Ljubljanske pokrajine. Dreveni nemškega napada se prinesli marsikako nezrečo in bečo v prizadele ozemlje — in kje so v tem času ostali voditelji pokreta? To naj bodo Gubčevi nasledniki?

Svečda OFarskih voditeljev ne zadeva nikakršna krivda, kajti vkljub napovedanim ogromni sili slovenske »osvobodilne« vojske so bili Nemci pač v premeči. To je res. Vsak nemški podčastnik je bil junak in strateg v primeru z rdečimi poveljniki divizij in brigad. Nemci so bili bolj oboroženi in bolj opremljeni. Tudi to je res. Velika množina orožja, streliva in vojaške blaga je bila vendar poskrita v Kočevskem Rogu, pri Trnovcu, v Podstenicah, v Poljanah, v Zeljah, — najbrž je tam vse to blago čakalo boljših časov. Kaj koristi deset milijonov strelav pohehtne municije in okoli 80.000 ročnih granat v Kočevskem Rogu, ako je posamezni rdeči bojevnik imel s seboj samo po 60 patronov in dve vržni granati? Nemski vojski svoje municije niso poskrbili, marveč so jo v izdatni meri uporabljali. Človek bi skoraj prišel do prepričanja, da glavni stan Slovenije ni ravno srečno rešil organizacijskih vprašanj.

Toda zaradi tega ni treba izgubljati poguma. Saj se boj nadaljuje. Osvobodilni junaki iz Ljubljane so najprej vse noči tiščali tisoče listencev z rdečima črkama OF. Kadar so nemški vojski naslednje jutro našli te razburilive dokaze volje po svobodi, jih je redno popadel paničen strah. Kljub temu ni preveč verjetno, da bi nemške divizije po italijanskem primeru že v najbližjih dneh izrečile svoje orožje ljubljanskim OFarskim borecem.

Toda komunistični ideali še žive. Sicer se vsak dan javljajo stotine borcev Tomšičeve, loške in ljubljanske brigade prestolovne pri nemških četah in oddajajo svoje orožje. Očitvidno še niso spoznali veličine komunističnih smotrov in rdečih voditeljev. Počeželsko prebivalstvo si tudi nič kaj ne želi, da bi se nadalje odajalo živino in žito osvobodilnim odborom in gospodarskim komisijam; prav tako se prav rado odveduje nadaljnemu prisilnemu delu v strelskih jarkih in pri graditvi utrdb. Po vsej priliki ideali le niso tako močni, kakor so se zdeli.

V ljubljanski pokrajini so bili številni bivši angleški vojni ujetniki. Ti bi kot izveščevalni vojski vendar lahko postali dragoceni sobojevniki v posameznih brigadah. Toda kaj so storili ti zavezniki? Bili so se srečanja s komunisti še bolj kakor srečanja z Nemci. Cele mesece so skušali kjer koli pobiti zvezo z angleškimi četami, toda niti en dan se niso hoteli bojeviti na strani junaških banditov. Morda bi dal lahko kaj pojasnila o tem gospod William Jones, D. C. M., u. Bar, major, višji britanski zastopnik? Vsekakor je bilo brezstransno in surovo, ko je južno afriški stotnik Griffith iz italijanskega taborišča Aquila izjavil dne 26. oktobra 1943. v ljubljanskem nemškem ujetniškem taborišču, da bi bil pripravljen vsak čas bojevati se z vojski proti Nemcem, nikoli pa ne ramo ob rami s komunističnimi roparskimi tolpami. Kaj naj rečemo k temu?

Treba je resno premisliti, dali

Trst danes in jutri

Trst, novembra. Stojis ob pristanišču in zreš preko mirno valujočega morja, ki se koplje v jesenski sončni žar. Gledaš Miramar, pogled se upre proti Barkovljani in daleč tja po morju, kjer se izgubljajo ribiške ladje in parniki, ki vsak dan dovažajo iz Istre vino, zelenjavo in druge potrebščine. Pa tudi školjke in ostrige, ki jih Tržičani tako zelo cenijo. Ko motiš poslovno, gospodarsko in tržno življenje Trsta, pričneš nehoti razmišljati o izredni važnosti njegove lege

Gesamtaussicht von Triest

Pogled na Trst in pristanišče

prebivalcev. Ni minilo stoletje in že je to steno naraslo na 30.000. Potem je slo steno kvišku. Leta 1830. je imel že 55.000 prebivalcev, 24 let pozneje nad 100.000, leta 1882 je prekorajilo število prebivalstva 150.000, leta 1906. pa 200.000; v letu izbruh prve svetovne vojne je Trst štel že 242.595 prebivalcev. Ob pričetku sedanje vojne se je približalo število tržaškega prebivalstva 300.000. Zadnji dve leti je mesto še pridobilo zaradi dotoka iz Sicilije, Kalabrije in drugod, v zadnjem času pa

predmestij, kjer je v nekaj letih zrastle na stotine in stotine novih hiš, zlasti v Rojanu, Kolonji, Skorklji, Verdeli, Rocolu, Greti, Kadinu in Carboli. V mestnih obrobih predelih je vzniknilo v letih pred prvo svetovno vojno 60 stanovanjskih hiš s 1041 stanovanji. V prvih letih po vojni pa je zrastle tukaj 52 hiš s 800 stanovanji. Sočasno z naraščanjem prebivalstva in tudi novih stanovanjskih hiš se je mestno središče vse bolj zraslo s periferijo. Razdalje so krčile krasne, sodobno urejene ceste, pa tudi načrtno izpeljane tramvajске ter filobusne proge, ki preprežajo vse mesto.

Trst je bil od nekdaj zelo vabljiva točka za tujce, ki so prihajali občudovat prelepo obmorsko velenost. In teh tujcev je bilo zmerom več. Teko je leta 1913. obiskalo Trst 111.905 tujcev, leta 1920. je naraslo to število na 133.599 ter je preseglo v naslednjih dveh desetletjih 200.000. Trst ima svojo tujkoprometno važnost tudi zaradi tega, ker je izhodišče za spoznavanje lepote, ki jih krije Kras s svojimi nešteti podzemskimi jamami in votlinami. Zaradi vojnih prilik je tujski promet sicer trenutno izgubil za Trst svoj pomen, prav gotovo pa se bo v bližnji bodočnosti število občudovalcev krasot našega Jadrana ter njegovega najvažnejšega pristanišča občutno pomnožilo. Najbolj zanesljivo jamstvo za to nam je znana podjetnost ter iznajdljiva pobudnost Tržičanov ter njihovih upravnih predstavnikov.

Der Platz vor dem Regierungspalast

Trg pred vladno palačo

in njegove gospodarske pomembnosti, ki bo v novih prilikah še pridobila in narasla. O tem nas prepričujejo prvi ukrepi novo vzpostavljene tržaške uprave, v kateri so odlični predstavniki tržaškega gospodarskega življenja.

Kakor v svojem sedanjem življenju, tako kaže Trst tudi v svojem razvoju nekatere značilnosti, ki nas zelo presenečajo. Le pomislimo: leta 1700. je štel Trst 6000

prebivalcev. Ni minilo stoletje in že je to steno naraslo na 30.000. Potem je slo steno kvišku. Leta 1830. je imel že 55.000 prebivalcev, 24 let pozneje nad 100.000, leta 1882 je prekorajilo število prebivalstva 150.000, leta 1906. pa 200.000; v letu izbruh prve svetovne vojne je Trst štel že 242.595 prebivalcev. Ob pričetku sedanje vojne se je približalo število tržaškega prebivalstva 300.000. Zadnji dve leti je mesto še pridobilo zaradi dotoka iz Sicilije, Kalabrije in drugod, v zadnjem času pa

predvsem zaradi razpleta vojnih dogodkov, ki so na tisoče in tisoče ljudi priselili v naš obmorski velenost. Zares čudovita je rast Trsta, če pomislimo, da se je število njegovega prebivalstva pomnožilo v 14 letih, to je od 1900 do 1914 za 64.000 duš.

Vzporedno se je razširil tudi mestni obseg. Mestno osrčje, ki šteje okoli 160.000 prebivalcev, se je vse bolj stapljalo s

Nekaj zanimivosti o letošnjem prvem snegu

Letošnji prvi sneg se razločuje od lanskega po svoji zgodnosti in tudi po količini. Lanski sneg, ki je prišel deset dni pozneje kakor letošnji, ni zapustil sledov in tako so ga videli le zgodnji vstajalci. Nato pa ni prav do sv. Štefana padla nobena snežinka, vladalo je južno vreme.

Dolgotrajno padanje barometra v prejšnjem tednu nam je naznanjalo poslabšanje vremena. In res smo že ob koncu tedna prišli v območje depresije. Z veliko naglico je padal značilni tlak predvsem v soboto in v nedeljo do jutranjih ur, ko je dosegel sorazmerno nizko stanje; znašal je reg. str. ran na ljubljanski nivo 727 mm. V soboto popoldne se je polagoma zjasnjevalo in ostalo skoraj popolnoma jasno vso noč. Zato je že v soboto zvečer znašala temperatura -0,8° C in v nedeljo okoli 4. ure -2,5° C. Jasno je ostalo prav do jutraj, n. kar nam je nenadoma prignal višinski veter oblake, ki so zagrnili nebo. Temperatura je začela naraščati in se znašala ob 8. uri 0° C, okoli 10. pa že nad 1° C. Zračni tlak se je v jutranjih urah ustalil.

Ob 11.10 je nenadoma v zraku začumelo; na zemljo so začele padati prve snežinke. Mnogi niso mogli takoj niti verjeti, da po lepem jesenskem jutru že sneži. V naših krajih ima namreč prvi jesenski sneg razne predhodne oblike, ki jih pa tokrat nismo imeli.

Okoli pol dvanaesete ure se je že zdelo da bo sneg pomehal. Vendar se je po 12 uri začel vsipati izpod neba v zelo obilni mri. Tako je že ob 15. hila snežna odeja debela 3,5 cm. Sneg je bil seveda višen — kakor vsak jesenski sneg. Temperatura je bila ves popoldan stalna: 1° C. Snežilo je še tja v noč. Ob 7. h. zvečer je bila snežna odeja debela že 9 cm, ob 9 pa že 11 cm. Pomehal je padlo le še 3 cm snega, nakar je pomehal snežiti. Zjutraj je vladalo tipično jesensko vreme: sneg se je topil. Do popoldneva dne 8. je že eksplodirala 5 cm in zjutraj je bila plast snega le še 8 cm. Do 7. zjutraj je padlo na 1 m² 25 litrov vode v obilni snegu.

Zračni tlak se polagoma višal, dasi je še vedno pod normalo.

Posledica letošnjega prvega snega je bila torej ta, da je padel sorazmerno že kmalu in da ga je padel precejšnja količina (plast je bila tako debela kakor letos dne 1. januarja!). Sploh pa bo letošnja prva novembrska nedelja za znamenovana v meteoroloških zapiskih kot edinstven dan; prvi

led (1 mm), prva večja slana, prvi sneg, vetrovni preobrat: vse to so bili pojavi, ki so se vrstili pred nami v nedeljo. Le redko se zgodi, da bi dobili skoraj sočasno prvo slano in prvi sneg.

M. B.

Kakšna bo zima?

To vprašanje dandanes marsikoga skrbi, prav posebno pa se one, ki se niso mogli pravočasno založiti s kurivom. Vprašanje, kakšna bo letošnja zima, je aktualno prav te dni, ko je prvi sneg pobelil hrib in dol in ko že lahko rečemo, da je priklimala starka zima v deželo.

Če se vremenskovci niso zmotili, potem lahko računamo na milo zimo, to se pravi, da ne bo prehudega mraza. Na švedskem celo mislijo, da bo letošnja zima izredno mila. Do tega sklepa so prišli na podlagi opazovanj ptic. Eden izmed najboljših poznavalcev ptičjega sveta na švedskem poroča, da je opazoval parček srak iz letošnjega gnezda pri znašanju gnezda. To je vsako kor ornitološki fenomen. 3. oktobra pa je videl v nekem gozdu ob Hornboškem jezeru kukavico, ki je imela na tilniku belo liso, kar je nedvoumen znak, da je bila iz letošnjega gnezda. Navzočnost kukavice v taki letni dobi je na švedskem prav tako izredno redek primer, ker se kukavice že meseca avgusta sele v toplejše kraje. Iz navedenega se mora po mnenju švedskega ornitologa zanesljivo sklepati, da bo letošnja zima izredno mila.

Iz sodne kronike

Ljubljana, 8. novembra. Sodniki sodijo sedaj v imenu zakona. Mali kazenski senat, ki ga običajno sestavljajo sos Ivan Kralj, Rajko Lederhas, dr. Julij Felahar, dr. Alojzij Rant in drugi, zaseda po dvakrat, trikrat na teden. Razprave se začnejo ob 9. dopoldne. En dan je določen za sodnika poedince, ki razpravljajo ob sobotah.

V prejšnjem tednu se je izvršilo pred sodniki nekaj manjših grešnikov. Poslušali smo celo razpravo po uredbi o cenah. Zna nekdanja trgovca se je skoro po dveh letih morala zagovarjati, ker je prodala večjo količino jajc dražje, kakor je dopušča maksimalni cenik. Glede na več ojašilnih okoliščin in dejstvo, da je od časa prestopka preteklo že toliko časa, jo je

sodnik obsodil milostno na manjšo pogojno kazen.

Slabše se je izteklo za 36 letnega delavca s Ceste na Brdo Martina Lukeža, ki ga je državni tožilec obtožil večje tatvine desk na gorenjskem kolodvoru. Z njim bi se moral zagovarjati še nek njegov tatinski tovariš, ki pa se je znal še pravočasno izogniti aretaciji. Lukež je dejanje priznal, skušal je svojo krivdo le nekoliko omiliti. Mnogo mu to ni pomagalo. Tlačila ga je njegova preteklost. T. krat je bil namreč že devetnajstkrat kaznovan. Ker ga je državni tožilec obtožil, da je sedaj že tretjič zagrešil tatvino po § 316, je Lukežu najprej grozila zelo visoka kazen. Kasneje med razpravo so sodniki ugotovili, da ne gre za tatvino iz prostora, ki pripadajo železnici, ker je bil vagon že izročen lastniku. Zato so ga obsodili za navadno tatvino na 5 mesecev strogega zaporu in 1 leto izgube častnih pravic. Ker morajo sedaj obsojence, plačati posebno takso, je bila ta odmerjena tudi za Lukeža v zakonitem znesku.

Tretji, ki je bil kaznovan za svoje nezakonito dejanje, je bil nek doslej še nekaznovani delavec. Svojeemu znanecu se izročil v shrambo gumijaste plašče za 1.10. Ker mu jih na večkrat ponovljeno zahtevo ni hotel vrniti, je z nekim svojim prijateljem, ki se je izdal za policijskega organa, šel v njegovi odsotnosti v znanecovo sobo in mu odnesel iz zaprte omare dva plašča, vredna okoli 3360 lir. Odvezta plašča je hotel oškodovancu vzeti kot nekakšno jamstvo, da mu bo čim prej vrnil njegovo kolesno pnevmatiko. Ta pa s takim prislilnim »rubežem« ni bil zadovoljen in ga je prijavil policiji. Plašča so mu odvzeli in poslali v zapore na sodnji. Iz njih je bil sicer kmalu izpuščen, moral pa se je zagovarjati pred sodniki. Državni tožilec ga je obtožil v. m. tatvine. Sodniki pa so na podlagi razprave ugotovili, da gre samo za prestopke samostojne uveljavljanja svoje »movinske pravice«. Obenem je bil obtoženec s. poznal za krivega nagovarjanja prijatelja, da se je izdal za policijskega organa. Obsojen je bil glade na številne ojašilne okoliščine na 600 ur denarne kazni, pogojno za d. ob. dveh let.

NEPREVIDNOST

»Oprostite, gospa je odpotovala.« je rekla služkinja šivilji, ki je prišla po denar.

»Tako, nu povejte ji, naj drugič glavo s seboj vzame in je ne pusti na oknu.«

Kupčije z nepremičninami v Ljubljani

Odstotek nepremičnin, ki je zadnja leta prešel v roke delavstva in uradništva, je izredno nizek

Ljubljana, 6. novembra. Nepremičninski trg — kupovanje in prodaje nepremičnin — spreminja v lastniških odnoših, ki se tečejo, nepremičnin — je v zadnjih letih in mesecih na področju ljubljanskega zemljišnega urada — vedno precej živahen. Res, da se je obseg prisilnosti tega urada izdatno zmanjšal in da je sedaj znatno manj interesov za nakup nepremičnin, vendar prehajajo zemljišča in stavbe v precejšnem številu v roke drugih lastnikov.

Zanimanje za nepremičnine je že davaj časa na približno isti višini, kar se kaže v številu kupčij, sklenjenih v enem mesecu. V zadnjem času so odpadli interesi, ki so takoj po izbruhu vojne reševali svoje prihane in gotovno tako, da so jih vlagali v nepremičnine. Ljudje, ki so imeli doma kaj več denarja, so ga sedaj večinoma že vsi vložili v primerne parcele. Mnogi med njimi so jih kasneje morali znova prodati, ker so jih prisilile razmere k temu, drugi pa vztrajajo v svoji posesti in se branijo prodati tudi najmanjši del svojih nepremičnin.

Kljub temu je še vedno dovolj lastnikov nepremičnin, ki so iz raznih vzrokov pripravljani prodati svoje nepremičnine. Na področju mesta samega jih ni prav mnogo. Milijonske prodaje so celo zelo reuke. Več parcel pa se proda in kup v najbližji ljubljanski okolici in tudi na deželi. Tam je zemlja še vedno izdatno cenejša in cena zmagljiva tudi za tiste, ki razpolagajo le z manjšimi vsotami.

Velike spremembe so nastopile na nepremičninskem trgu v zadnjih letih v pogledu cen. Te so se po eni strani prilagodile valutnim spremembam, po drugi strani pa jih je spekulacija v nekaterih primerih poglajala izredno visoko. Ljudje, ki se bavijo z nakupovanjem nepremičnin s smotom, da jih kasneje z velikim zaslužkom prodajo, so zaslužili v nekaj mesecih tudi 100 % vloženega kapitala. Cene nepremičnin so se v takih primerih dvignile za štiri do petkratno predvino nominalno vrednost al pa še več.

Mnogo manjši in večji nepremičnin so v zadnjih časih kupili v Ljubljani razni premožnejši trgovci in obrtniki, ki so se priselili z Dolenjskega. Druge kupčije so sklenili zastopniki slojev, ki jih vojna v njihovem zaslužku ni prizadela ali pa jim ga je celo izredno pomnožila. Odstotek nepremičnin, ki je v teh letih in zlasti v zadnjih mesecih prešel v roke delavstva in uradništva, je izredno nizek.

V oktobru so bile zabeležene naslednje zanimive prodaje in nakupi nepremičnin v Ljubljani in ljubljanski okolici:

Trafike so spet založene

Lep in priznanja vreden uspeh protidraginskega odseka uprave policije

Ljubljana, 7. novembra. Že v četrtek so se ljudje čudili, da je večina trafik na mah založena s cigaretami, čeprav so bile prej nekatere po tedne in tedne skoraj ves dan zaprte ali pa sploh brez tobaka. Še dalje vrste kadilcev smo pa videli v petek in včeraj pred skoraj vsemi ljubljanskimi trafikami, kjer si lahko kupil cigarete brez prosjanja in preračunavanja s trafikantom.

Odkor se je neki razlil ta blagoslov tobaka na Ljubljano — zakaj je prevzela dobrohotnost skoraj vse trafike?

Cepprav so ljubljanski dnevniki opominjali in svarili trafike, da se pri pripravi in kopčenju tobaka, vendar ni pomagala nobena beseda, dokler v četrtek ni posegel vmes protidraginski odsek policijske uprave, ko so njegovi organi pregledali in preiskali 11 trafik po vseh delih Ljubljane. Ponekod so ugotovili res primerne množice tobaka, druge pa tako velike zaloge, da je prikrivanje tobaka zaradi veriženja popolnoma dokazano. Da so taki trafiki zakladali verižnike, je protidraginski odsek ugotovil že v četrtek, saj so pri nekem zasebniku našli zalogo nad 50.000 cigaret, deloma še prejšnjega jugoslovanskega, deloma pa sedanjega izdelka.

Ker po trafikah in stanovanjih trafikantov ni bilo prevelikih zalog, protidraginski odsek policijske uprave tobaka ni zaplenil, pač pa je zalogo natanko preštel in zapisal zaradi nadaljnjega poslovanja.

Iznajdljivi organi protidraginskega odseka so se pa oglasili tudi v neki veliki trafiki sredi mesta, kjer so našli razmeroma majhno zalogo. Toda lastnico so povabili v njeno stanovanje, kjer sprva tudi ni bilo močnega ničesar najti. Po preiskavanju pa so odkrili skrbno z obleko

Alojzij Grebenc, trgovca na Tyrševi cesti, je prodal Francu in Mariji Kovačič, trgovcu v Gosposki ulici, travnik v kat. občini Trnovskem predmestju v zmeri 1749 m² za 8000 lir. Prodajal jima je tudi njivo v kat. obč. Rudniku v zmeri 913 m² za 29.000 lir.

Sak. Kovčič, trgovca na Bleiweisovi cesti, je prodal zavodu »Misijske družbe sv. Vencencija Pavelskega« na Taboru gozdno parcelo v kat. obč. Zgornji Šiški v zmeri 3432 m² za 24.000 lir.

Za ureditev novega mrhovišča (kaflerje) je Mestna občina ljubljanska kupila od posestnika Ivana Podbojške travniško parcelo v kat. obč. Smartru ob Savi v zmeri 5951 m² za 107.118 lir. Kvadratni meter je stal 18 lir.

Franc Dlačič, zasebni uradnik s Celovške ceste, in Josipina Krapševa, posestnica in voja po kavarnarju s Celovške ceste, sta prodala Josipinu in Sta. in Jovanku, zasebni odnosno industriji iz Bechovnove ulice, 115 m² potne parcele za 31.625 lir. Kvadratni meter je stal 275 lir.

Franc Pavotič, posestnik iz Mesarske ulice, je kupil v kat. obč. Ljubljani dve parcele za 120 tisoč lir.

Združene papirnice Vevče, Gorici in Medved d. d. v Ljubljani so prodale Tjasi Krofci njivsko parcelo v kat. obč. Udmatu v zmeri 659 m² za 36.245 lir. Mariji Krofci njivsko parcelo v isti kat. obč. v zmeri 604 m² za 33.220 lir. in dr. ml. Miloša Krofci, zasebnemu uradniku iz Vevče, pašniško parcelo v kat. obč. Stepanji vasi v zmeri 757 m², njivsko parcelo v kat. obč. Udmatu v zmeri 828 m² in vrt v zmeri 721 m² za 126.850 lir.

Marija Serpakova, posestnica v Stožicah, in Franciška Komarova, trgovka na Bleiweisovi cesti, sta prodali Ani Petričevi, ženi pekarskega mojstra na Karlovski cesti, travniško parcelo v kat. obč. Trnovskem predmestju v zmeri 6418 m² za 32.000 lir.

Mestna občina ljubljanska je prodala in Antonu Schodolcu, posestniku na Bleiweisovi cesti, potno parcelo v kat. obč. Brinju v zmeri 176 m² za 15.030 lir. Kvadratni meter je stal 90 lir.

Anton Jager, posestnik v Dobrunjah, je prodal Združenim papirnicam Vevče, Gorici in Medved d. d. njivsko parcelo v kat. občini Dobrunjah v zmeri 4174 m² za 187.830 lir. Kvadratni meter je stal 45 lir.

prikrita vrata v sobo, ki je bila polna tobaka. Še vedno niso bili zadovoljni in brskali so še dalje po stanovanju, dokler niso za zagrnjenimi vrati našli še druge sobe, spremenjene v pravo skladišče cigaret in tobaka.

Samo v tem stanovanju so vse pohvale vredni uslužbenici protidraginskega odseka našli 14.000 cigaret »Neretva«, 303.000 »Morava«, 35.600 »Zeta«, 57.600 »Ibar« in 76.000 »Drava«, rozen tega pa tudi 6 zabojev s po 100 komadi ameriškega tobaka za pipo. Zaloga 486.200 cigaret in 600 paketov ameriškega tobaka za pipo predstavljajo lepo prodajo, seveda po zakonitih cenah, izračunano vrednost 313.505 lir.

Če pomislimo, kako so morali tudi najstrastnejši kadilci po Ljubljani beračiti za tobak, nam bo tudi jasno kako malo čuta za splošnost je pri nekaterih večjih trafikantih, ki na mesec dobe več legalne provizije kakor znaša najvišja uradniška plača. Na drugi strani pa vemo, da je oddajanje trafik predvsem socialna zadeva, ker z njimi monopolna uprava hoče pomagati in podpirati v prvi vrsti vojne invalide, vojne vdove in sirote ter sploh podpore potrebne in vredne ljudi. Zloraba tega načela in dobrote monopolne uprave je zato vredna vsega obsojanja, zlasti strogo obsojemo za zaslužni vsakdo, ki se okorišča na škodo splošnosti in s tem ustvarja slabo razpoloženje proti oblasti.

Naša uprava policije je torej že s prvim večjim posegom v verižnike vrste dosegla najlepši uspeh v korist splošnosti, obenem je pa tudi dokazala, da je njeno uslužbenstvo vredno pohvale in vsega zaupanja, ker s tako vneto preganjo korupcije, verižništvo in vse druge, splošnosti škodljive pojave.

KULTURNI PREGLED

Zgodovina hrvatske publicistike

Zagrebska založba Europa je izdala v okusno natisnjeni knjigi na 88 straneh kvartformatu spis dr. Ernesta Bauerja »Die Entwicklung der Publizistik in Kroatien«. Pisec, ki je spisal leta 1940. knjigo »Štampa evropskih velevalst in Amerike«, prodaja v tej razpravi podoben pregled zgodovine hrvatske publicistike od prvih začetkov do najnovejšega časa. Doslej so imeli Hrvati o razvoju svojega publicističnega tiska le splošne in sumarične pregledne (kakor je bil Lakatošev iz l. 1911 v beo. grajski zbirki »Jugoslavenska štampa« ali v jubilejnem zborniku »Obzora«, odnosno take specialne, časovno omejene študije, kakor sta Hergešćeva »Hrvatske novine i časopisi do 1848« in Kasandrićeva »Il gioralismo dalmato dal 1848 al 1860«. Bauerjev v nemščini izišli spis je p. temakem prvi sistematični in na splošno znanstveno zasnovani oris razvoja hrvatske publicistike. V poglavju o začetkih hrv. publicistike omenja pisec letake kot prve dokumente publicističnega udeistvovanja; te ti so bili na Hrvatskem redkejši kakor v drugih deželah in pisec navaja s. mo tiste, ki so izšli v zvezi z zmago nad Turki pri Sisku, s smrtjo grofa Zrinjskega in z zaroto Zrinjski-Frankopan. Če bi dr. Bauer upošteval slovenske vire, bi mogel najti v razpravi Ante Gabra »Skizzi stoletja za našim novinarstvom« (v zborniku Razstava slovenskega novinarstva Ljubljana 1937) precej stvarne zlasti še podatke o glasloških »Turških glasilih« iz sredine 16. stoletja; toda v

tem primeru bi ne mogel obravnavati zgodovine hrvatske publicistike s tendenco stroge regionalne izoliranosti, marveč bi moral zajeti tudi izobrine in sosedne pojave. Kako se je dr. Bauer prav tega izogibal, pričuje njegov prikaz ljubljanskega »Telegrapha« iz časa Ilirije. — Prvi hrvatski časopis je bil napovedan l. 1771, vendar ni izšel; izhajati bi moral v latinskem jeziku, kar nas ne preseneča, če vemo, da je bila latinščina skoraj še do sredine 19. stoletja uradni jezik na Hrvatskem. Prvi časnik je izšel na Hrvatskem l. 1789, torej v letu, ko se je začela francoska revolucija; bil je to »Der kroatische Korrespondent« in niti ni znano, koliko časa je izhajal; zadnja številka, ki se je ohranila v zagrebski vseučilišni knjižnici, je 61., vendar ni gotovo, da bi bila tudi poslednja. List je izhajal v Zagrebu in je vneto branil jožefinske reforme ter zbiral vesti iz hrvatskih in slavenskih omejenih krajev (graničarji) glede na avstrijsko vojaško kampanjo zoper Turke. Prvi časnik, ki je tedno izhajal v hrvatskem jeziku, je dvojezični (italijan. sko-nemski) »Regio Dalmata«, glasilo francoske okupacijske vlade, ustanovljeno leta 1806 v Zadru; list je bil predhodnik poznejšega ljubljanskega »Telegrapha« in je izhajal v čudni, barčno izumetničeni in ljudstvu domala nerazumljivi hrvatsčini. Prvi časopis (revija) so dobili Hrvati l. 1815 z »Agramer Theater-Journale«, katerega je izšlo samo 17 števk. L. 1818 je skušal ustanoviti hrvatski politični list na Duna-

ju medicince Juraj Šporer, ki je zaprosil za dovoljenje že v začetku l. 1817; ko ga je naposled dobil, je v juniju l. 1818 razposlal vabilo na naročbo, toda ves njegov trud se je končal z naravnost katastrofalnim neuspehom, ker se iz iniciatorjeve domovine Hrvatske ni oglašil niti en sam naročnik. Tako je Šporer ob koncu l. 1818 opustil svoj načrt, za njim je ostal kot dokument njegovega prizadevanja samo en izvod vabila na naročbo — unikat, ki ga hranijo v zagrebski vseučilišni knjižnici. Dr. Bauer razpravlja podrobno o vzrokih tega značilnega poloma, pišeje iz spominov E. I. Tkalec tedanje razmere v Zagrebu in navaja, da so bili ljudje v tistih časih načelno zoper čitanje časnikov. Kakšne razmere so vladale v Zagrebu pred 120 leti, kaže tudi ta del podrobnost (po Bauerju): »Nihte se ni upal niti izgovoriti strašno besedo »revolucija«, p. temakem je bilo naravno, da ni bil nihče poučen o tem, kar se je dogajalo po svetu«. L. 1826 sta začela Nemca Rosenau in Standauer izdajati »K. K. privilegierte Agramer Zeitung«. Tkalec nima o obeh izdajateljih posebno ugodnega mnenja; prvi mu je »pripetel igralec«, drugi splošno znani avstrijski poljejski vojun. List je ustrezal po Bauerjevi sodbi tipu takratnega provincialnega lista in ni bil ne boljši in ne slabši od drugih takih listov v raznih mestih donavske monarhije; vsi so prav za prav živeli od donarških listov, odkoder so obilno zajemali svoje vesti. Še istega leta se je pridružil uspešno začetemu nemškemu političnemu listu »Agramer Zeitschrift« z glavnim naslovom »Lunax«, ki je bila nekaka literarna priloga »Agramer Zeitung«. Prva številka je izšla l. 1. junija 1826. Značilno je, da ni nikjer na svetu kompletne »Lunax«,

saj imata celo zagrebska vseučilišna in dunajska dvorna knjižnica neopolne izvide. V tem časopisu je polagoma prihajal do besede tudi hrvatski element. L. 1838 je začel izhajati časopis »Croatia«, takisto v nemščini. V Dalmaciji je bil šele l. 1832 — torej po 22 letih — obnoven poizkus ustanovitve uradnega lista; bila je to »Gazeta di Zara«, ki je prinašala poleg službenih objav tudi nekatere domače vesti. L. 1846 je izhajala samo še v 150 izvodih.

V severnozgodnjem delu Hrvatske so dobili prvi časnik v narodnem jeziku šele l. 1835, ko so po prizadevanju dr. Ljudevita Gaja začele izhajati »Novine Horvatske« in istega leta tudi literarni list »Danica Horvatska, Slavonka i Dalmatinska«. Medtem ko je »Danica« prešla »Lunax« so »Novine Horvatske« zaostajale za zagrebskim nemškim listom. Šele z 48. številko je Gaj uvedel v »Danico« novi pravopis, za katerega je izdelal osnutek že l. 1830. Zdaž so se »Novine Horvatske« prekrstile v »Novine Ilirske«, »Danica« pa je dobila pridevnik Ilirska. Ob koncu l. 1838 je imel Zagreb, ki še pred 20 leti ni maral za časnik, že petero listov: poleg »Ilirskih narodnih novine«, kakor se je tedaj imenoval Gajev glasilo in »Danice Ilirske« še »Agramer Zeitung« z »Lunax« po »Croatio«, torej 2 dnevnika, 2 tednika (literarne priloge) in 1 mesečnik.

Štirideseta leta prejšnjega stoletja so prinesla hrvatski publicistiki kaj neugodne razvojne možnosti. V januarju 1841 so »Ilirske narodne novine« nadomestile »Narodne novine«; tudi Gaj se je že odrekal ilirskemu imenu, ki je bilo zdaj sploh prepovedano. Nekateri iz Gajevoga kroga so ustanovili »Kolo«, ki ga je vodil slovenski

rojak Stanko Vraz s prijateljsma Vukotinovićem in Rukovcem; bil je to izrazito literarni časopis. L. 1843 je bila v Zadru ustanovljena »Zora Dalmatinska«, ki jo je bil Preradović »podrival« z znano pesmijo »Zora puca, bit će dana« — »spovedjo«, ki je list ni mogel izpolniti. Na vsem hrvatskem listu je ležala težka roka Metternichove cenzure. V letih 1845—1848 so se po sebo razširili letaki, brošure in drugi podobni tiski in skušali zastopati javno mnenje, ki drugače ni prišlo do izraza, dasi je bilo tedaj že dokaj močno.

Cetrto poglavje svoje študije je posvetil dr. Bauer razvoju hrvatskega tiska l. 1848 in dalje. Tedaj se je hrvatska publicistika že tako razvila, da tudi doba absolutizma ni več mogla zatreti njenih nadebnih mladih, ki so v raznih oblikah šli na dan, dokler ni začel tudi hrvatski tisk, sprošen z nagodo najtežjih ovir, rasti v močnejši tok, ki sega v naše dni, v »Massenpresse«, kakor imenuje Bauer pravilno današnji tisk. Novejši razvoj publicistike je v nasprotju s prvimi poglavji, ki so dokaj izčrpani, prikazan zgolj z najsplošnejšimi potezami. Pisec prehaja v petem poglavju od znanstvenega proučevanja k političnemu razlaganju; tako obravnava tu posebej tisk hrvatske stranke prava in hrv. inozemske liste, v nadaljnjem poglavju pa se bavi s tedniki in z današnjim masovnim tiskom. O hrvatskih listih v letih 1929—1941 sodi, da zaradi določb novega jugoslovanskega tiskovnega zakona iz l. 1931 sploh ni mogel izhajati na hrvatskem politični tisk, trpeli so samo brezbarvne, politično brezpomembne ali pa čisto vladne liste. Spis zaključuje pregledi hrvatskega filma in radia kot novih oblik liste družbene

Otočje jastrebov

Ko je Portugaliz Goncale Velho Cabral leta 1481. pristal na otoku Sv. Marije, ki pripada k skupni Azorov, piše dr. Josef v Degradu, je bil prepričan, da je stopil na zemljo, katere se ni dotaknila noga nobenega drugega človeka. Med strmimi gozdi, mi prepadi, ki niso prav nič pr'krivali svojega vulkanskega značaja, so se odpirale ljubke, s cvetom pokrite dolinice, ki so očarale oko portugalskega morjeplavca. Nikjer ni bilo sledu o ljudeh ali kakršnih koli naselbinah. Na otoku Sv. Marije ni bilo tudi nobenega sesilca, pač pa je na tisoče jastrebov vršilo v zraku. Po teh roparicah, ki jim pravijo v portugalskem jeziku sacore, je dobila ta skupina otokov ime Azori. Kmalu po odkritju otoka Sv. Marije so odkrili morjeplavci še druge otoke, ki spadajo v skupino. Ljudje so se na teh koščkih zemlje sredi morja naselili prvič l. 1444., na otoku Sv. Mihaela pa je pustil Cabral večje število Afričanov, po vsej priliki sužnjev, katere je obiskal nato čez dve leti. Pri tem obisku je nekatere našel žive, površina otoka pa se je v času njegove odsotnosti zaradi ognjeniških izbruhov tako spremenila, da je izkušeni mornar jedva še spoznal pristanišče, v katerem se je mogel izkrcati.

Obliče tega otočja se je temeljito spremenilo že nekdo poprej, leta 1311, ko se je zaradi ognjeniškega izbruha popolnoma spremenila geografska podoba celotnega otočja. Gorski vršaci na nekaterih izmed teh otokov segajo v višino 4000 m in v teku vulkanskih erupcij se je tvoril pri otoku Sv. Mihaela otok Sabrina, ki pa se je pozneje zopet pogreznil v morje.

Azori predstavljajo vroča tla, ki so jih vulkanske formacije oblikovale na najrazličnejše načine. Dolgo časa je bila to otoško ozemlje prazno, šele ko se je Evropa politično vzemirila, so se pojavili tudi na Azorih ljudje, ki so prišli tja iz političnih nagibov. Tako so se naselili na otokih Svete Marije in Sv. Mihaela že v 15. stoletju portugalski kolonisti, ki so napravili Azore za glavna oporišča svojih pomorskih voženj. Poleg Portugalizov so se jeli naseljevati na Azorih tudi Franci, med katerimi je bil Jobst de Hurter, sloviti astronom in kartograf, ki je opremil globus s potrebnimi značkami in gesli. Rodbina tega učrnjaka ima še danes potomce na Azorih. L. 1580 si je Azore prisvojila Španija, in tedaj je še posebno vzcvetela ta kolonija, ki je bila posebno važna kot zbirališče za vračajoče se ladje, ki so bile na poti iz Za-

padne Indije v domovino. L. 1640, so dobili Portugalci Azore nazaj, njih pomen pa je kmalu upadel.

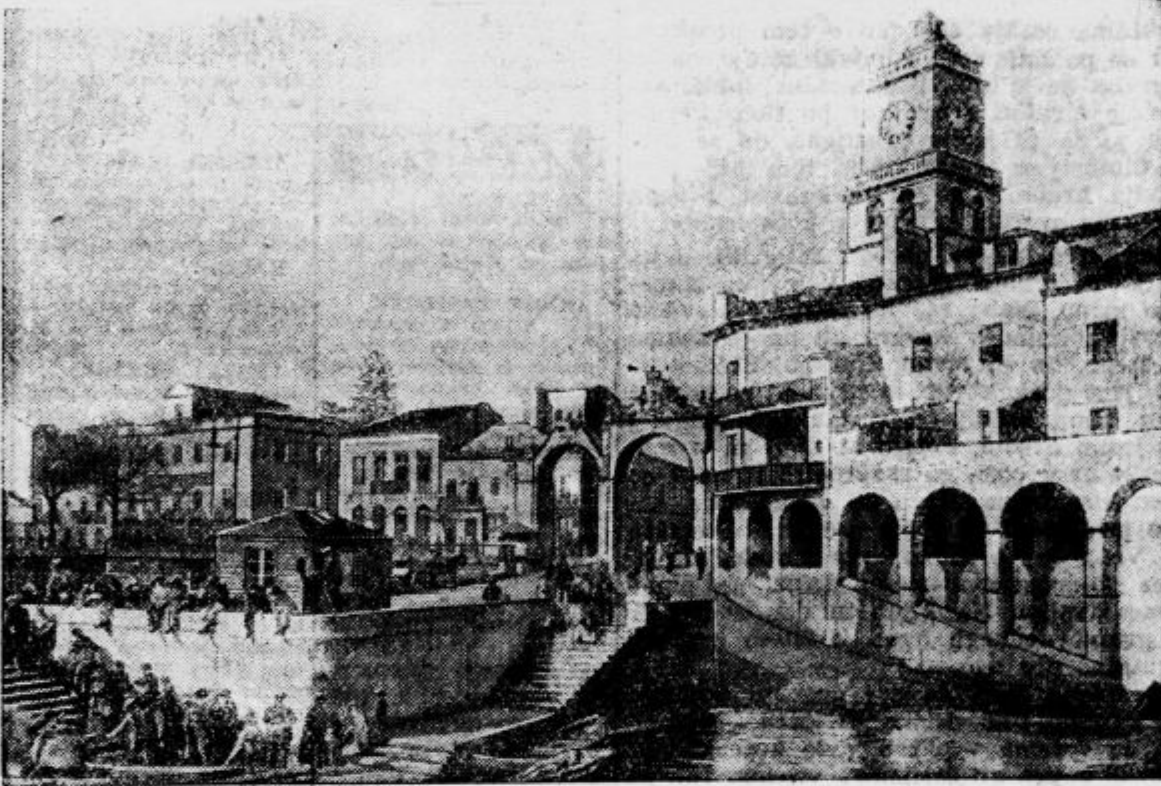
L. 1749, so pri podiranju neke hiše našli na otoku Corvo glinasto posodo z novci, ki nedvomno dokazujejo kartaginski in cirenaški izvor. S tem so dobili raziskovalci v roke dokaz, da so bili Azori znani že Fenicjanom, o čemer ni bila zgodovina dotlej brezpogumno prepričana.

Prebivalstvo Azorskih otokov, ki imajo 2393 četvornih kilometrov površine, šteje 260.000 ljudi. Od teh živi 120.000 ljudi na največjem otoku Sv. Mihaela. Otočje Corvo, ki bi ga lahko imenovali iz morja štrlečo čer ter ima samo 13 četvornih kilometrov površine, ima komaj 700 prebivalcev. Prevesna množina je Portugalizov, poleg njih pa žive tudi Arabci, črne, Mavri in nekaj Židov. Vse to otočje je v vulkanskem pogledu danes mirno in lava, ki je bila nekoč krajem v pogubo, pomeni danes blagoslov za ljudi. Vulkanska zemlja, katero marljivo obdelujejo portugalski kmetje, je zelo

rodovitna in rodi izborna žito, koruzo in krompir, pa tudi slajno vino in sadje. Tudi oranže, ananasi, banane, smokve ter čaj uspeva v obilni meri na Azorih. Tako je postalo poljedelstvo najvažnejša panoga azorskih prebivalcev. Nekaj dobička prinaša ljudem tudi ribolov, zlasti lov na kite. V manjši meri je na Azorih zastopana industrija, ki je v glavnem posvečena keramičnim in tekstilnim izdelkom. V trgovini z Evropo veljajo Azori za dobavitelje oranž in južnega sadja.

Prometno-tehnični pomen Azorov tiči v njihovem zemljepisnem položaju. Otočje leži med starim in novim svetom ter oddaljeno 3500 km od Zedinjenih držav ter 1500 km od evropske zapadne obale. Tako vidimo na vsakem zemljevidu, kako se na Azorih prepletajo ladijske prometne zveze, ki so stvorile na tem otoku važno vozlišče. Kakor šopi žarkov grede pomorska pota z Azorov na vse strani pri Evropi, Afriki in Angliji na eni, proti Ameriki na drugi strani.

Ponta Delgada, die grösste und die reichste Stadt auf den Azoren

Ponta Delgada, največje in najbogatejše mesto na Azorih

Stanovanja za brezdomce

Sovražni bombniki so uničili približno dva milijona stanovanjskih prostorov

Nemški organizacijski vodja dr. Ley priobčuje v listu »Der Angriff« članek, v katerem se podrobno bavi z nemško pomožno akcijo za stanovanja. V uvodu ugotavlja, da so prve hiše že v gradnji ter so se v drugi polovici oktobra že nekateri stanovanjci vselili v nove domove. Do konca letošnjega leta bo dovršeno še precej veliko število takšnih stanovanjskih objektov.

Na podlagi statističnih podatkov ugotavlja dr. Ley, da je število stanovanj, uničenih po sovražnih bombnih napadih, čez celotno nemško ozemlje nemške države, razmeroma neznatno, da si predstavljajo vsako uničeno stanovanje bolečo škodo za prizadetega gospodarja in njegovo družino. Pred salanjo vojno je bilo v Nemčiji za 89 milijonov prebivalcev na razpolago 92 milijonov stanovanjskih prostorov. Od tega števila so sovražni bombniki uničili približno 2 milijona stanovanjskih prostorov, ne pa stanovanj.

Führer je dal pobudo, da je treba vse prizadete, ki so zaradi tuje te teorije iz zraka prišli ob svoje domove, poagona zopet spraviti pod streho. Po možnosti naj bi dobili vsako stanovanje oziroma dom na istem kraju, kjer ga je izgubil. Nekaj stanovanjskih prostorov je bilo pridobljenih iz uradov. Pristojne oblasti so to vprašanje tako uredile, da bo sčasoma mogoče pridobiti iz prostorov, ki so deslej imeli pol strehe razne urade in službe, približno 100.000 stanovanj. Nadaljnjih 100.000 stanovanj bo zgrajenih na različne načine, v precejšnjem številu s tem, da se bodo polstrešja adaptirala za bivališče ljudi. Poleg tega bo po Neufertovi zamisli »stvarjenih 25.000 novih stanovanj. Vse te akcije so še v teku. Jedro rešitve stanovanjskega problema pa tiči v pomožni akciji za stanovanja, ki ima obliko nekakšne stanovanjske ute.

Stanovanjska uta zavzema prostor 20 do 22 m², ki je razdeljen v bivališče in spalnico. V bivališču se stari, katerih postelje stoji ena na drugo ali pa so postelje v vdolbino. Podnevi marširajo postelje nekakšne zofe, ponoči pa služijo za ležišče. V drugem oddelku so namočene

postelje za otroke. V takšni stanovanjski uti stoji tudi pečica, oziroma ognjišče, ki rabi gospodinjstvom in ogrevalnim namenom. Da se omili prostorna tesnoba, dobi vsak lastnik stanovanjske ute na razpolago najmanj še 200 m² prostora za vrt. Seveda je v današnjih razmerah velika stiska za delovne sile, zaradi tega se mora vsak lastnik stanovanjske ute potruditi, da si postavi dom bodisi sam, bodisi s pomočjo prijateljev, znancev in sosedov. Stavbne potrebe se za stanovanjske ute izgotavljajo v tvornicah v obliki plošč v serijah. Te plošče je treba na licu mesta samo montirati, kar zmore tudi strokovno neizurjena oseba.

Človek, ki bi si rad omislil stanovanjsko uta, si mora priskrbiti najprej stavbno dovoljenje, s katerim lahko dokaže, da si je že nabavil ali pa da je v stanju nabaviti si potrebno stavbno gradivo. Narodno-socialistična stranka pomaga ljudem pri tem v okviru svojih nalog, država in njene oblasti prevzamejo vse upravne naloge, poenostavljajo zakonske predpise ter grejo ljudem na roko, da lahko s čim manjšimi formalnostmi izvedejo svoj načrt. Seveda stavbno dovoljenje samo še ne opravičuje lastnika takega izkazila do gradnje lastnega doma. Preskrbeti si mora mimo tega policijsko dovoljenje, ki daje šele pravico do nakupa stavbnega gradiva, v kolikor je to na razpolago pri zadevnih trgovcih. Za vsako zgrajeno uta plača poseben urad, ki ima pooblastilo nemške države, nagrado 1700 mark, seveda šele potem, ko je stavba pod streho. Vsota predstavlja približno protivrednost stavbnega materiala. To prejmejo tudi tiste osebe, ki so stavbo gradivo dobile na ta način, da so ga rešile iz lastnih porušenih hiš.

Kdo sme v prvi vrsti graditi opisana stanovanja v Nemčiji? Dr. Ley odgovarja na to vprašanje, da imajo prednost seveda tiste osebe, ki so bile prizadete po sovražnem bombardiranju. Na to se je treba ozirati že zaradi stavbnega gradiva, ki je le v omejeni količini na razpolago. Kadar pa bo stavbnega gradiva dovolj, si bo takšno stanovanjsko uta lahko postavil vsak-

do, tudi tisti, ki ni bil prizadet po terorističnih napadih iz zraka. Predlog za dodelitev stavbnega terena je treba vložiti pri občini, kjer si želi upravičenec postaviti lasten dom. Čim je stanovanjska uta zgrajena, postane last tistega, ki jo je postavil, tudi za primer, če je bilo stavbišče le za določeno dobo oddano v najem. Stanovanjske ute, katerih lastniki so podjetja, občine ali javne naprave, pa se po želji Führerja lahko tudi izroče v last posebno uspešnim in zaslužnim sodnikom poljetelj ali zaslužnim pripadnikom nemške narodne skupnosti vohbe. V takšnem primeru nosi vse stroške nemška država. Plačilo se izvrši samo na podlagi stavbnega dovoljenja, oziroma na podlagi potrditve župana občine, ki izprica, da stanovanjska uta res stoji ter služi in koristi proslu.

Kdor hoče v Nemčiji zgraditi takšno stanovanjsko uta, se mora obrniti v vprašanje na knjevnega skupinskega vodjo ali župana, v čigar območju biva. Tam dobi vsa zahtevana pojasnila. Na koncu svojega članka pravi dr. Ley: »Zahtevamo nemo goče, zato da izvršimo to, kar je mogoče. Začnite! Zlomili bomo nasilje zračnih gangsterjev. V najkrajšem času mora Nemčija zgraditi najmanj milijon stanovanjskih ut za svoje prebivalstvo!«

Španija je dobila 2 g radija

Po prizadevanju zunanjega ministra, generala Jordana, se je posrečilo dobiti nazaj dva grama radija, ki ga je rdeča vlada med meščansko vojno poslala v Inozemstvo. 800 miligramov radija je v posesti nacionalnega instituta za pobijanje raka, 300 miligramov ga ima medicinska fakulteta madridske univerze, ostanek pa je po raznih bolnišnicah v Madridu in okolici.

Za 9 milijonov frankov dragotin cropanih

V Parizu so slikarici Rozi Tardieu ukradli dragotin in kožuhov za 9 milijonov frankov. Umetnica, ki se je pretežno ukvarjala s prekupevanjem umetnostnih predmetov in dragotin, so v njenem stanovanju napadli trije roparji, ki so se izdajali za kupce draguljev. Eden izmed tovarjev je napadel slikarico in jo z udarcem po glavi onesvestil, medtem pa sta ostala dva pobrala dragocenosti. Vsi trije so neopaženo ušli.

da bi izpustil Dollyjo, ne da bi zbudil očetov sum, to je, ako je Dolly vobče skrita pri njih v skednju ali kjer koli na njihovi farmi?

Spet je krenila nazaj in se to pot dokončno vrnila domov. Iz kolibe pod javorovi drevesi so ji udarili na uho pritajeni moški glasovi. Obstala je in prisluhnila:

»Nekaj je gotovo: v Lonzovem skednju jih ni.« Jim Ide je tako govoril. »Danes sem bil tam. Z izgovorom, da kupujem telice. Povsod sem vohal, pa je imel samo svojo lastno živino.«

»Joe Bartlett in Tom, moj fant, sledita lisjaki, ki krade Joejeve kokoši.« To je bil glas stotnika Bakerja. »Slučajno ju bo vodila sled baš čez Allenovo farmo, in slučajno bo Joe nujno potreboval tesarsko sekiro in vprašal Allena, ali mu lahko posodi svojo. Nato se bo ponudil, da stopi sam ponjo v skedenj, in pri tem bistro opazoval Allenov obraz.«

»In drevi,« je nadaljeval stotnik po kratkem premolu, »bomo mi, John in Amos pa Jim, po opravihih prišli mimo kmetije Tima Wrighta, in s kakršnim koli izgovorom — zastran mene je lahko kakun — začutili potrebo, da krenemo dol v njegovo jelovje in na njegov črni travnik, ki se vleče ob reki. Kajti tudi Tim je baje v zvezi s tolopo.«

Izabela je s pobešeno glavo odšla proti hiši. V primeri s takimi daljnosežnimi na-

Olimpijske igre pred 2500 leti

Ko občudujemo marmornate in kovinate umetnine, predvsem pa očarljiva slikarska dela po posodah starih Grkov in Rimljanov, nam mora biti jasno, da moderni sport ni nič drugega kakor posnemanje starohelenskega, ki je cvetel pred 3000 ali 2000 leti. Če po označbi, da se sedanje največje sportne prireditve na svetu imenujejo olimpijske igre, lahko sklepamo, da gre tudi pri teh za drugo izdajo starih sportnih tekmovanj v Olimpiji, majhnem grškem mestecu v pokrajini Elidi. Stari Grki so bili najmanj tako spretni v sportu kakor mi, čeprav današnji sportniki dosegajo razmeroma boljše uspehe.

Zanimivo je, da so n. pr. prav oni zelo dobro poznali vrednost masaže, ki je bila pri nas med sportniki uvedena šele v zadnji dobi. Od trenerjev so že v starem veku zdravniki prevzeli masažo kot zdravilno sredstvo, katerega so se posluževali na devet različnih načinov. To stari Hipokrat je učil, da trda masaža telo veže, mehka razveže, izdatna oslabi, zmerna pa okrepi njegove mesne dele.

Da se danes sportu posvečajo tudi dekleta, se zdi nekaterim pridobitev moderne dobe. Toda že stari spartanski zakonodavec Likurg je naročil, da morajo dekleta prav tako vežbat in nastopati v sportnih tekmah, v katerih so se merile celo z mladenci, in tudi veliki filozof Platon je zahteval, da morajo dekleta krepiti telo in prihajati na javne sportne tekme.

Trenerji in sodniki so v starih časih niso seboj dolgo šibo, s katero so takoj potipali vsakega, če se ni boril pravilno ali ni pokoraval njihovih odločitev. To je bilo gotovo učinkovitejše sredstvo kakor današnja sodnikova piščalka. Ti trenerji so sami sebi pripisovali velike sposobnosti in neomejeno oblast; posebno o enem izmed njih, Hipomahu, pripovedujejo, da je občinstvo odkrival vsako razumevanje za sport in sleherni pravico vmešavanja v njegove odredbe. Ko so nekdo gledalci navdušeno slavili enega njegovih učencev, ki si je po njihovem po pravici priboril zmago, je pristopil k njemu Hipomah in ga počestno pretipal s svojo šibo. Na atletove ugovore, češ da ne ve, kaj bi bil zagrešil, mu je ponosni učitelj zaklical: »Nekaj je že moralo biti narobe; če bi bil prijatelj pravilen, bi občinstvo zaradi njega gotovo ne bilo tako vznemirjeno.«

Grki niso pripisovali toliko pomena rekordom, kakor ga pripisujemo mi, saj niso imeli ur za merjenje najmanjših časovnih enot in tudi njihove proge v stadionih niso bile povsod enake. Pri njih je največ veljala lepota posamezne vaje in lepota celotne zmage v vsaki borbi.

Najslovičejši olimpijski zmagovalci starega veka je bil najbrže Diagoras. Ze njegov oče in ded sta bila znana kot dobra sportnika in tudi njegovi trije sinovi so vsi prejeli olimpijske lovrike. Ko sta se oba najstarejša sinova ovcenala z olimpijsko slavo — tako je ostalo ohranjeno v bajki — sta dvignila še očeta na ramena ter z njimi vred pretekla častni krog pred občinstvom ter vzklikala: Castite njega in ne naju, meščani! To je bilo leta 464. pr. Kr. Tudi moža obeh Diagorovih hčera sta dosegla olimpijske časti, tako da gre pri tej družini morda za prvo tako imenovano sportno družino na svetu.

Zmagovalci z olimpijskih iger so povsod častili in slavili kakor narodne junake. Cela mesta so jih s častjo sprejemala in čisto se je zgodilo, da je kakor za povratek zmagovalnih vojsk vodil podrl kcs mestnega zidu, kjer je potem slavljeni olimpijski vstopil v svoj rodni kraj. Kmalu nato so ga imenovali za častnega meščana, imel je izbran sedež pri javnih prireditvah in običajno užival tudi visoko pokojnino do smrti. Čeprav se je pozneje tudi pri starih olimpijskih iger in njihovih prirediteljih razpaslo nekaj podkupovanja, je vendar vsi grško mladino gnalo nanje samo idealno stremeljenje za sportne zmage, ne pa morda obenem uresničljivi računi za kakršne koli gnotne ugodnosti.

Ni malo primerov, ki kažejo, da so atleti rajši umirali, kakor pa, da bi ne bili zmagovalci. V zelo težavnem tekmovanju, ki se je imenovalo »pankration«, je hotel neki Arrechion odnehati in odstopiti, ker ga je njegov nasprotnik davil s pestmi. Tedaj mu je baje zaklical njegov trener: »Bodisi kakor koli, toda na olimpijskih iger ne sme nihče popustiti.« Borba je trajala še nekaj hipov, toda prijem nasprotnika je bil nehud in predlogo davljeni Arrechion se je zgrudil mrtev. Z zmagovalčevim vencem so okrasili njegovo mrtvo truplo.

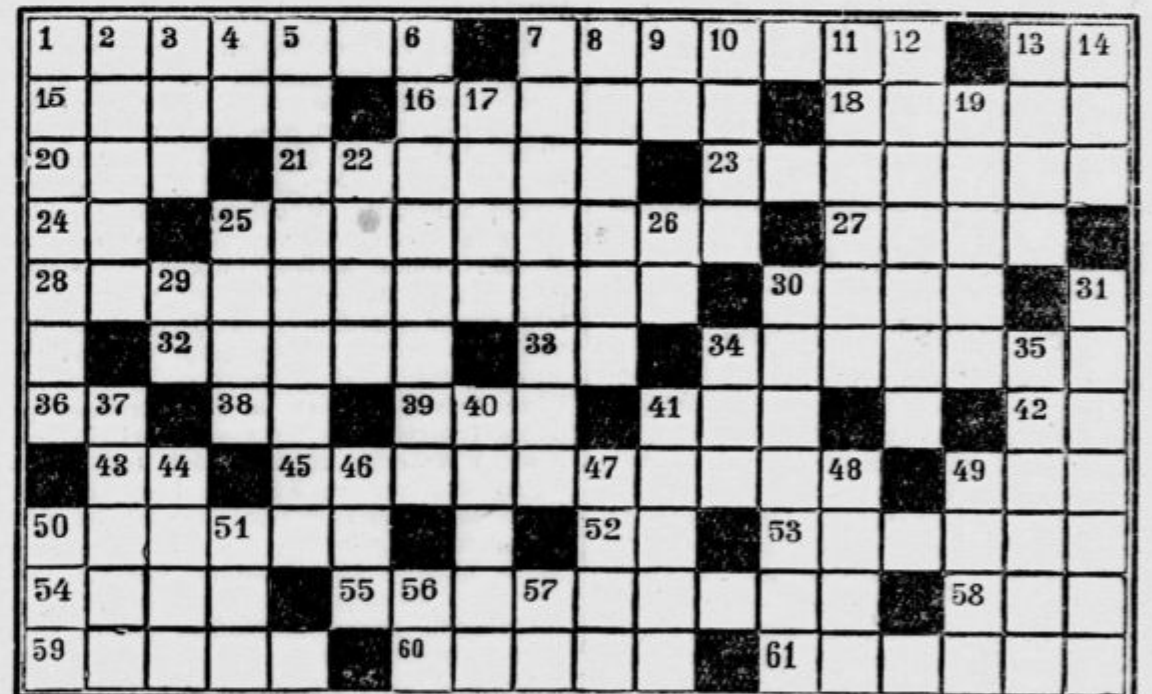
O nekem slavnem Spartancu Ladasu pripovedujejo, da se je pri teku tako izčrpal, da je kmalu po prihodu na cilj izdihnil. V to poglavje spada tudi znani primer maratonskega tekača, ki je po zmagi pri Marathonu tekel v več kakor 40 km oddaljene Atene. Ko je prišel v mesto, je imel samo še toliko moči, da je vzkliknil: zmaga, potem pa je obležal mrtev. Po tem sloviem tekaču so nam danes ostali ohranjeni tako imenovani maratonski teki, ki so na sporedu vsakih modernih olimpijskih iger in spadajo med najtežje in najpomembnejše atletske discipline na njih. Sicer pa so v stari Grčiji za dolge in nujne poti često uporabljali izborne tekače; znan je posebno eden takih tekačev, ki je dva dni tekel iz Aten v Sparto (220 km daleč), da bi naznanil vest o nenadnem vpadu Perzijcev.

Stari Grki so bili sportni narod in to so pokazali baje že v zgodovinski bitki pri Marathonu. Njihova vojska je bila nepriemno šibkejša od perzijske, toda v silovitem naskoku — tekli so najmanj 1 km daleč v polni opremi — so se zagnali na sovražnika, ki je tako polovico svoje moralne sile izgubil že pred prvim spopadom. Pozneje so se stari Grki pomehkužili in niso več sami gojili sporta, temveč so ga prihajali samo gledat. Sport je začel hirati. Nekaj stoletij po Kristusu so o Grkih in grškem sportu ostale samo še razvaline.

Velika zlata jama v Venezueli

Večja skupina rudarjev je odkrila v Venezueli v bolivarški pokrajini veliko zlato jamo, ki je neprecenljive vrednosti. Na delu je zdaj le nekaj delavcev ki spravijo dnevno na dan za 20.000 bolivarjev zlata. Prebivalstva vse pokrajine se je lotila pravačata zlata mrzlica. Nad 2.000 ljudi je že prihitelo k jami, da bi bilo kakorkoli deležni velikega zaklada.

Križanka

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. mesto ob bivši jugoslovansko-bolgarski meji, 7. mesto ob Dnepru, 13. živalski glas, 15. jezero na Finskem, 16. takšen (srbhrv.), 18. ga je treba upoštevati, 20. posmrtno bivališče, 21. obrok hrane, 23. ravnodušnost, brezbriznost, 24. Lutrov nasprotnik (fon.), 25. klen, jedrnat, odločen, 27. vrsta cigaret, 28. vse obsegajoč, vse zahtevajoč zase.

črti se ji je zdel njena namerica kar otročja. Zvečer, ko je mesec baš vzhajal, si je oče obesil puško čez ramo in se odpravil z doma.

Ti lopovi bodo preklinjali trenutek, ko so se privikar dotaknili naše lastnine. Vsa ko ped zemlje od tod pa do meje bomo preiskali, prej ne odnehamo. Tako bo, gromska strela, pa nič drugače!

Drugo jutro, pri belem dnevu, ko so bili skoraj vsi noč prečuli ob lovu na rakunae in drugih podobnih rečeh, že ni bil več tako poln upanja.

Če skrivajo ukradeno živino tu kje v okolici, mora biti prekleceno dobro spravljena,« je povedal ženi. »Nobene žive duše nismo mogli najti, ki bi kaj vedela o Dollyji in ostalih živalih. Rad bi je vedel, ali se jim ni nemara že posrečilo, da so jih odgnali v Kanado.«

Ko je bilo hišno delo storjeno, se je oče Owens peš napotil v trg. V sobici za prodajalno Amosa Parkerja so imeli majhno zborovanje. Stotnik Baker, Jim Ide in Joe Bartlett so bili tam in še štiri ali pet drugih. Govorili so s pritajenimi glasovi. Zrak je bil gost od tobačnega dima. Na sodehi in vedrih so se mogočno zibali sem ter tja. Nazadnje je drug za drugim zapustil sobico. Razšli so se na več strani, nekateri proti domu, drugi proti milnu za pesek ali proti žagi. Spet drugi k Bruschu v krčmo. A kamor koli so šli, nikjer niso držali jezika za zobmi.

30. osnova računanja (množ.), 32. celina (množ.), 33. veznik, 34. poveljstvo, 36. medmet, 38. v Češki, 39. zabela, 41. kulturna rastlina, 42. v jami, 43. predlog, 45. posoda za čaj, 49. del glave, 50. ne pri popolnoma zdravi pameti, 52. glej, 42. vodoravno, 53. možko ime, 54. del glave, 55. junaki grške mitologije, ki jih je vodil Jazon, 58. žensko ime (narobe), 59. cesarsko pismo, cesarski ukaz (pri Turkih in Arabcih), 60. tužen, zalujoč, 61. prebivalec rimske pokrajine na naših tleh v starem veku.

Navyčno: 1. vrsta cigaret, 2. prav tako, 3. po njem se je imenovala nekdanja naša pisava, 4. pritok Urala, 5. sportna naprava, 6. glavni predstavnik, voditelj, 7. bolezen, 8. neroden, neokreten, 9. njega, 10. možko ime, 11. možko ime, 12. doslužem vojak, star borec, 13. črta ločnica, 14. reka na Hrvaškem, 17. žensko ime, 19. nadležen, neprijeten, 22. zdravilo, ki je hud strup, 25. postaja na progi Ljubljana—Zidani most, 26. število, 29. kazalni zaimke, 30. tropski komarji, 31. pripadnik človeške rase, 34. povzročitelj bolezni, 35. francoska kolonija v Afriki, 37. grški pesnik, 40. jezero v sev. Rusiji, 41. slovenski pesnik, 44. opraviči, izdelki; spisi, 46. žensko ime, 47. okvare, poškode, 48. zavetišče, 49. prevrat, nagla sprememba, 50. del glave, 51. kemična prvina, zdravilo, 56. žito, 57. stara beseda za pivo.

Rešitev križanke 9. novembra

Vodoravno: 1. grog, 4. maš, 6. bosa, 7. ar, 8. z, 10. et, 12. se, 13. Re, 15. roža, 18. tisa, 20. ni, 21. me, 22. bi, 24. Radilji, 26. As (arzen), 28. vi, 29. teta, 32. se, 33. O (mij), 35. pot, 38. r, 39. se, 41. As, 43. ni, 44. Rakova, 45. zvezda, 46. zvezda, 47. Ob, 48. g, 49. p, 50. 5, 51. 8, 52. 11, 53. 14, 54. 16, 55. 17, 56. 18, 57. 19, 58. 21, 59. 24, 60. 27, 61. 30, 62. 31, 63. 34, 64. 35, 65. 37, 66. 39, 67. 40, 68. 42, 69. 43, 70. 44, 71. 45, 72. 46, 73. 47, 74. 48, 75. 49, 76. 50, 77. 51, 78. 52, 79. 53, 80. 54, 81. 55, 82. 56, 83. 57, 84. 58, 85. 59, 86. 60, 87. 61, 88. 62, 89. 63, 90. 64, 91. 65, 92. 66, 93. 67, 94. 68, 95. 69, 96. 70, 97. 71, 98. 72, 99. 73, 100. 74, 101. 75, 102. 76, 103. 77, 104. 78, 105. 79, 106. 80, 107. 81, 108. 82, 109. 83, 110. 84, 111. 85, 112. 86, 113. 87, 114. 88, 115. 89, 116. 90, 117. 91, 118. 92, 119. 93, 120. 94, 121. 95, 122. 96, 123. 97, 124. 98, 125. 99, 126. 100, 127. 101, 128. 102, 129. 103, 130. 104, 131. 105, 132. 106, 133. 107, 134. 108, 135. 109, 136. 110, 137. 111, 138. 112, 139. 113, 140. 114, 141. 115, 142. 116, 143. 117, 144. 118, 145. 119, 146. 120, 147. 121, 148. 122, 149. 123, 150. 124, 151. 125, 152. 126, 153. 127, 154. 128, 155. 129, 156. 130, 157. 131, 158. 132, 159. 133, 160. 134, 161. 135, 162. 136, 163. 137, 164. 138, 165. 139, 166. 140, 167. 141, 168. 142, 169. 143, 170. 144, 171. 145, 172. 146, 173. 147, 174. 148, 175. 149, 176. 150, 177. 151, 178. 152, 179. 153, 180. 154, 181. 155, 182. 156, 183. 157, 184. 158, 185. 159, 186. 160, 187. 161, 188. 162, 189. 163, 190. 164, 191. 165, 192. 166, 193. 167, 194. 168, 195. 169, 196. 170, 197. 171, 198. 172, 199. 173, 200. 174, 201. 175, 202. 176, 203. 177, 204. 178, 205. 179, 206. 180, 207. 181, 208. 182, 209. 183, 210. 184, 211. 185, 212. 186, 213. 187, 214. 188, 215. 189, 216. 190, 217. 191, 218. 192, 219. 193, 220. 194, 221. 195, 222. 196, 223. 197, 224. 198, 225. 199, 226. 200, 227. 201, 228. 202, 229. 203, 230. 204, 231. 205, 232. 206, 233. 207, 234. 208, 235. 209, 236. 210, 237. 211, 238. 212, 239. 213, 240. 214, 241. 215, 242. 216, 243. 217, 244. 218, 245. 219, 246. 220, 247. 221, 248. 222, 249. 223, 250. 224, 251. 225, 252. 226, 253. 227, 254. 228, 255. 229, 256. 230, 257. 231, 258. 232, 259. 233, 260. 234, 261. 235, 262. 236, 263. 237, 264. 238, 265. 239, 266. 240, 267. 241, 268. 242, 269. 243, 270. 244, 271. 245, 272. 246, 273. 247, 274. 248, 275. 249, 276. 250, 277. 251, 278. 252, 279. 253, 280. 254, 281. 255, 282. 256, 283. 257, 284. 258, 285. 259, 286. 260, 287. 261, 288. 262, 289. 263, 290. 264, 291. 265, 292. 266, 293. 267, 294. 268, 295. 269, 296. 270, 297. 271, 298. 272, 299. 273, 300. 274, 301. 275, 302. 276, 303. 277, 304. 278, 305. 279, 306. 280, 307. 281, 308. 282, 309. 283, 310. 284, 311. 285, 312. 286, 313. 287, 314. 288, 315. 289, 316. 290, 317. 291, 318. 292, 319. 293, 320. 294, 321. 295, 322. 296, 3

»Ladijskemu vajencu bi bil tako najbrže
olj podobni, a rajši se dam ujeti, kakor
a bi vam dovolil.«